

KÉPES SZAKKÖZLÖNY

A VADÁSZAT, LÖVÉSZET, HALÁSZAT ÉS HALTENYÉSZTÉS KÖRÉBŐL.

Szerkesztik: Gróf ZICHY IMRE és MERZSEY GYÖRGY.

Előfizetési ára: egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 70 kr. Megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án.

Levelek a „Vadász-Ujság” szerkesztőségének, **előfizetések** a kiadóhivatalnak Budapestre, fürdőutca 4. sz. a. czimzendők.

TARTALOM: 1. A „Vadász-Ujság t. olvasóihoz. — 2. Töredékek a régi és újabbkori vadászat történetéből. Gróf Kreith Bélától. — 3. Egy róka emlékiratai. Bérczy Károly rajzaiból. — 4. A vadászati törvény. — 5. Vadászati műszavak. — 6. A hajtóvadásatról. — 7. A vadászati adó és a ragadozó állatok. — 8. Vadászat és halászat Boszniában. — 9. Vaddisznó-vadászat. (Képpel.) — 10. A vadász-sólyom (Képpel.) — Amerikai uti kaland (Képpel). 11. Vegyesek, hasznos tudnivalók vadászok számára és vadászati hírek. — **A lövészeti rovat tartalma:** 1. Célbalövés szobafegyverekkel. — 2. A célbalövés elemei. — 3. Ujdonságok. — **A halászati rovat tartalma:** 1. A haltenyésztés. — 2. Ujdonságok.

A „Vadász-Ujság” t. olvasóihoz!

Örömmel tudatjuk, hogy lapunkhoz kötött reménységünket máris jóval fölülmulta az eddigi eredmény, mely alatt t. előfizetőinknek máig beérkezett szép számát is értjük. Vadászaink és lövészeink közül igen sok kiváló szaktekintély ajánlkozott már lapunk támogatására, ennek folytán a Vadász-Ujság tartalma egyre gazdagabb és változatosabb lesz. Biztos ígéretekert nyertünk arra nézve is, hogy a halászat és haltenyésztés köréből folyton időszerű és érdekes közleményeket fogunk kapni és pedig oly erőktől, kiknek munkái elsőrendű dolgozatok gyanánt szerepelhetnének a külföld bármelyik ily irányu szaklapjában is.

Lapunkra igényt tartó azon szives olvasóink, kik még be nem küldték az előfizetést, sziveskedjenek azt mennél előbb hozzánk juttatni, hogy az elmaradott számok elküldése is lehető legyen és hogy az elküldés fennakadást ne szenvedjen.

A „Vadász-Ujság” előfizetési ára: félévre 2 frt 70 kr., egész évre 5 frt.

T. gyűjtőinknek minden 5 előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

A vadászati ügy barátait ismételten és tisztelettel kérjük, hogy lapunk terjeszthetése végett sziveskedjenek beküldeni hozzánk összes vadász ismerőseik névsorát, hogy mennél több helyre küldhessük mutatványszámainkat.

Kérünk azonkívül lapunk számára való közleményeket, vadászati, lövészeti és halászati híreket.

Tisztelettel

báró Mednyánszky Árpád
és Egerszeghy Sándor,
kiadó-tulajdonosok.

Töredékek a régi és ujabbkori vadászat történetéből.

— Irta Gróf Kreith Béla. —

II.

A középkorban a vadászat majdnem egész Európában a fejedelmek és nagyurak kiváltságai közé tartozott.

Az orvadászat, különösen a vadnak hálóval, törrel és egyéb eszközökkel való fogdosása, az időkben daczúra a tulszigoru büntetéseknek, gyakoribb volt mint ma.

E körülmény két főbb oka a nagyszerű vadbőség, továbbá a mezei rendőrségnek és az erdészeti és vadászati személyzetnek az időkben az orvvadászokkal szemben való csekély száma lehetett.

Számos adatokkal birunk, a melyekből kitűnik, hogy különösen külföldön mily nagy súlyt fektettek régente a vadászatra és ennek folytán mily szigoruan büntették a vadászati kihágásokat.

II. Ottokar cseh király egy nagy terjedelmű nemesi birtokot kobozott el tulajdonosától, mert az egy nyulat ejtett el a királyi erdőkben.

I. Ferdinand (Habsburgi) csak nagy lebeszélés után vonta vissza egy orvvadászra szabott kegyetlen ítéletét, a mely szerint az elítéltnak szeméit akarta kitolatni.

Magyarországon a vadászati kihágásokért ily hajmeresztő büntetéseket nem szabtak még a középkorban sem. Rendesen csak egyszerű fogság vagy botbüntetés sújtotta az orvvadászatot, mely ez enyhébb büntetések mellett sem volt nálunk oly

gyakori mint Német- és Franciaországban, hol az orvvadászok gyakran egész esataszerű küzdelmeket folytattak a nemesek zsoldosaival.

Nálunk a patriarchalis élet korszakában mindennemű javakban bővelkedő vagyonos osztály, a nemesség, a vadászatot inkább mulatságként gyakorolta és a vadhussal való kereskedésre nem is gondolt.

A vadászatokon ejtett gazdag zsákmány nagy részét rendesen a hajtók, a jobbágyok kapták fáradságdíj fejében, minek folytán a hajtók nagyobb kedvvel végezték kötelességüket.

A középkori nagyobb vadászatok nálunk csupa vigság és dáridókkal egybekötött és nemesak a vadászok, de a hajtók által is várva várt örömlapok voltak.

Hogy gazdag vadállományunk volt a középkorban, arról számos bel- és külföldi író tesz említést. Magyarország gyéren lakott térségei és a vadtenyészésre alkalmas erdős hegyes részei tömérdek szörmés serte és fővadat rejtettek. Német adatok szerint a régi időkben Kálmán király adót vetett (?) minden egyes elejtett görény bőrére.

Tavaink és nádas mocsáraink közt mesés számú vizi vadak tanyáztak, a melyek különben még ma is szép számmal vannak.

Némely vizeink tájékán nagy mennyiségben volt a hód (Biber). Hódmezővásárhely köztudomásulag a környéken tenyészett nagy számú hódak után nyerte mai nevét.

A 16- és 17-ik században, nemzeti hanyatlásunknak e szomorú korszakában a régibb vadá-

T Á R C Z A.

Egy róka emlékiratai.

— Bérczy Károly rajzaiból. —

(Folytatás.)

II.

Apám a legtapasztaltabb s legtekintélyesebb róka volt az egész vidéken s mint valódi aristocrata, sokat tartott nemzetiségünk ősi leszármazására, melyet korántsem Noe bárkájából vagy épen az édenkertből idézett, (hisz így minden proletár-nyúl, görény, ürge, borz s több efféle caneille könnyen tehetne ősökre szert) hanem az őstörténelem ama szakára hivatkozott, midőn Sámson nevű haragos ember apáink közül háromszázat farkuknál fogva kötött össze s égő szövétnekekkel bocsátott a philiszteusok kalászos földéire. Az okozott kár nagy volt, az önkénytelen gyűjtőgatók nagyobb része is odaveszett, de néhány megmenekült s ezek egyikétől származtunk le mi, ezeknek vére foly ereinkben, mint ezt apám firól fira szált hagyomány utján a leghitelesebb ténynek lenni mondá.

„A hagyomány nem elegendő“ veté ellen egyszer apámnak egy irigy gazdag borz — „hiszen így akármelyikünk is régi nemzetségnek vallhatná magát s a bagoly is hivatkozhatnék arra, hogy ezredév óta ugyanazon szikladoban lakik, s ugyanazon vontatott palóczos kiejtéssel hu-

hog családja: hivatkozhatnék arra is, hogy eredeti jellegét jobban megtartotta s szokásaihoz hűvebb maradt, mint sok magasban kóválygó s messze földre el-elszálló sas — az ősiség bebizonyítására róka nagysám, egy kis kutyabőr is kell.“

„S ezt mi folyvást magunkon hordjuk!“ felelé diadall apám, törzsnevére a canis vulpesre hivatkozva.

E szerint egy színvonalon álltok a parasztudvarról kiugató gatyás komondorral, miután tagadhatlan, hogy ennek is van kutyabőre?“ — folytatá gunyosan a borz s kárörvendve dörzsölé össze első lábait.

„Van ugyan bozontos szőre, kutyabőre neki is, de nincs multja, történelme — s ez a fő. Avagy hol van ebtettekről krónikában följegyezve valami, mig nekem mind a husz körmömre jut egy-egy hirneves ősi! Ott van mindenekelőtt törzsöm a Sámson rókája; ott van dipomata ősi, ki a sajtevő varjú szép hangját oly jó sikerrel dicsérte; ott van hadvezér ősi, ki a golyát kérte, húzná ki a torkába akadt szálkát; ott van kivándorlott ősi, kinek csak akkor jutott eszébe, mily szép és kényelmes volt barlangja, midőn azt már elrontá; ott van — —“

„Elég, elég“ vágott közbe a borz — „én részemről restelnék oly törzs származéka lenni, mely az emberi zsarnokságnak volt vakeszköze, mint Sámson rókája.“

„Ah ah!“ mondá kicsinylő nyugodt mosolylyal apám — „azt gondolod, hogy a magát communistának valló farkas nem örömet vállalná el dédőseül azt, ki a báránnyal egy patakából ivott s ezt keresett ürügy alatt gonoszul felfalta; vagy hogy az ad lyram eszesi megtagadná leszármazását az

szatok nagyobbserü hajtó és az érdekes sólyom-vadászatok egyre gyérebbek lettek. Vadállományunk fentartására és emelésére nem igen jutott idő, mert fontosabb dolgok, nagy bajok foglalkoztatták a Magyarart. Későbbben a betolakodott hitvány idegenek (különösen a németek) valamint mindenünket, úgy vadállományunkat is nyakra-főre pusztították.

Ily körülmények közt éltünk mi akkor, midőn a boldog nyugatiak a zavartalan béke áldásai közt folyvást fejlesztették a vadászat körüli ismereteiket.

A vadászati magyar nyelv, a műkifejezések is lassankint el lettek feledve. Ezek elpusztulása különben, Bérczy szerint, már az Anjouk korában kezdődött, midőn az udvarhoz tartozó idegenek s általuk a magyar főurak is külföldről, Morva-Bajor és Csehországából hozattak vadászszemélyzetet, kik aztán saját kifejezéseiket használták és terjesztették.

Később Ferdinand, Miksa és Rudolf kormányzata alatt a német és cseh vadász-egyének alkalmazása nyugati Magyarországon még inkább sürüvé vált; míg a 17-ik században a Bethlenek és Rákócziak lengyel és francia összeköttetések által szintén külföldről hozták be a vadász-készüléket és személyzetet. Középkori érdekesebb vadászatainkat régi formájukból nem csupán az idegenek ujtása forgatta ki, hanem inkább a lőfegyver tökélyesbülése és folyton való terjedése.

A vadászati törvény.

(Szentcsitést nyert 1872. február. 20-án.)
(Polytatása és vége).

12. §. Szabad időben is tiltatik a foglyokat, fáczánokat, tűzokokat és nyulakat hálókka, törökkel, hurkokkal

vagy bármely eszközzel elfogni; e tekintetben kivétel csak a tenyésztők részére engedtetvén, kik azonban a rendes befogásokat ismert szakértők által tartoznak bevétetni.

13. §. A madarak közül kivételt képeznek a vándor és vízi madarak; de ott, hol ez utóbbiak keltenek, a párosodás és keltés időszaka alatt a tilalom reájok is kiterjed.

14. §. Tiltott időszak alatt is szabad vadászni a seregekben vonuló vadludakra és vadkacsákra, vad- és szelid galambokra, seregélyekre, keselyűkre és sasok, sólymok, kánya, vércsék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagy suholyra s végül a hollókra, szarkákra, varjakra és verebekre is.

15. §. A ragadozó vagy kártékony állatokat, ugymint medvét, farkast, rókat, hiúz, vadmacskát, nyestet, vaddisznót, borzat, tengeri nyulat, hörcsöket, ürgét, görényt, menyétet, nyestet és vidrát saját vadászterületén bármikor elpusztítani mindenkinek szabad, azon esetben is, ha a vadászat bérbe volna adva, ha azonban a pusztítást vadászati akarla végbe vinni (18. §.), erre ez esetben a bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni.

16. §. A vadászati területen talált házi macskákat és kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja.

17. §. Hivatalból tartatni szokott vadászatok jövőre nem gyakorolhatók.

18. §. A vadászat csak lőfegyverrel vagy lóháton — bármilyen ebek használatával gyakorolható.

A vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármely fajú ebeket bocsátani; kivételnek a nyájörök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein felül egy hüvelyknyi távolságra lóg alá.

19. §. A sebzett vadat idegen területen üzni nem szabad. Ha a vadászatra jogosultak ebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által letartóztatottak mindaddig, míg gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak.

20. §. A 10. §-ban meghatározott tilalmi időszak alatt vadászni senkinek nem szabad, kivéve kerítéssel kellőleg

oroszlánbőrbe bujt számártól? Dehogya tagadná, csak az ivadékot tudná bebizonyítani; mert ládd borz szomszéd, az ősi név beese nem mindig attól függ, mit tett e vagy amaz előd, hanem mikor tette? Egyébiránt hagyjuk ezt. Ime neked csak borzbőröd van s mégis nagy a beesületed az apróbb állatkák előtt, sőt szükség esetén mi is benézünk palotádba, mely néha szebb a mienküél, vagy elsétálunk veled; miért? mert gazdag vagy. Erre ne is tagadd, magad is sokat tartasz; az állatvilág is respectál érte, pedig tudhatja, hogy apád csak olyan gabonauzsorás volt, mint akármelyik hörcsög, sőt egy szigetországban még most is egy és ugyanazon neve van az ily uzsorásnak és a te családodnak. Mindegy; az állatvilág megbocsátotta, elfeledte s nem bánja, bármily forrásból jött gazdagságod — csakhogya van. Miért restelném hát én ősum tettét, melyről nem tehetek; de épen ez okból nem is dicsekszem azon elődömmel, ki a szép álarozot — velót nem találva benne — silány semmiség gyanánt dobta el.

E meggyőző indokra a borz nem tudván mit felelni, hallgatott, sőt arczipirulása is látható lett volna, ha ezt a rőt pofaszőr el nem fedi. Apám pedig, benne lévén leczkézó hangulatában — melyet mi, meggondolatlan ifjúság, gyakran már úntunk is — így végzé államtani beszédét:

„Ennélfogva kár is irigykedned borz koma, mert minden szavadból kitünik, hogy gúnyaidat s egyenlőség utáni törekvésedet csak titkos nagyravágyás s nehezteles szüli. Az állatvilágban — legalább ezen éghajlat alatt, nem értem a távoli őserdőket — hiú ábránd az egyenlőség. Minden tehetősebb állat úr akar itt lenni a csekélyebb fölött s min-

denik aristokrata a maga nemében. Ez már a vérben van. Szállj magadba kedves borzom s valld meg őszintén, hogy míg bennünket hozzáférhetleneknek tartasz, te magad csak úgy félvállról beszélsz a hörcsökökkel, ez pedig megvetéssel kendezi a földmivelő vakandot. S a vakand? ez még csak az igazi rátartó, ha kissé jobban foly dolga. A zsellérkedő ürge dehogya merészkednék komául felkérni az egész telkes kövér vakandot, holott ő ürge sége sem megy el a taksás mezei egér lakodalmára. A kócsag minap nagyon fel volt bősztülve a magát sziklai fészékében elkülönző sas nagyralátása fölött s a gólya ugyanekkor hengosan kelepelt a fertályaszkodó kócsag ellen, minden állatot egyenlőnek mondot, ezzel hazatért büdöstői jószágára, hol fentartott fővel büszkén lépdelt a nadrágtalan békák közt s csak alkalmilag hajolt le egynek egynek felfalására. A nadrágtalanok nem kevésbé boszankodtak e basáskodó viselet miatt, egypár közülök még nagyobbra akart felfuvalkodni, de szétpukkant, a többinek boszuságát pedig még jobban növelte az, hogy a tó végében a víz verőfényes felszínén elnyúló cigányhal polgártársnak merte őt czimezni. A visszautasított cigányhal azonban nem veszté el jó humorát s nem sokára kinevette a békákat, midőn ezek, a tó szélén a gólya ellen kuruttyolván, rémulve ugrottak vissza a tóba — Nyúl lezik előtt, ki pedig vele született poltronságával még rémultebben illant meg valami vakzaj elől s nem is ügyelt a partra kikönyökölő cigányhal e gúnyos szavaira: „Servus lezik! nos hány hét a világ?” — Egy ujságcsörgő szarka épen ekkor tartott egy magas fa tetejéről felolvasást az állatvilágban kellő sociális reformokról s még Fourriert és Considérantot,

elzárt helyeken, hol a tulajdonos a vadászatot minden időben gyakorolhatja, és megengedheti.

IV. FEJEZET.

A vadászati kihágásokról és azok büntetéseiről.

21. §. A ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérletnek engedélye nélkül vadász 10 frttól 50 frtig, és ha a vadászat lóháton történt, 20 forinttól 100 frtig terjedhető pénzbírsággal sújtandó. Ismétlés eseteiben a bírság 100 frtig, illetőleg 200 frtig terjedhet.

22. §. Ha az orvvadászat éjjel vagy kerített helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álcázva avagy másképen ismerhetlenné téve találtatik, vagy ha nevét eltagadja, avagy álnévvel azt, ki tetten kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ: 100 frttól 200 frtig terjedhető pénzbírságban elmarasztalandó.

Azonfelül, a mennyiben az elszámolt esetek a büntető törvényekben is tiltott cselekvényt képeznek, a bünvádi eljárás külön megindítandó.

23. §. Ha a haszonbérbe adott vadászati téren a tulajdonosok valamelyike a haszonbérlet, vagy azt, a ki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy akadályozza: annyiszor a mennyiszor, 10 frttól 50 frtig terjedhető pénzbírságban marasztalandó.

24. §. A ki tiltott időben vadász, 5 frttól 50 frtig büntetendő.

25. §. A ki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve a 14. és 15. §§-ban említett ártalmosokét) elrombolja, tojásait elszedi: 1 frttól 10 frtig terjedhető pénzbírsággal sújtandó.

26. §. A ki tiltott időben vadat hordoz, árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, 2 frttól 10 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik, azonfelül az ily időben talált vad a helyi szegények javára elkobzandó.

27. §. A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, 1 frttól 10 frtig büntetetik.

28. §. A 22., 24., 25., 26. és 27. §§-okban foglalt kihágások ismétlése esetében a büntetés megkétszerezendő

oly módon, hogy a kiszabandó bírság a megelőző esetben alkalmazottnak mindig kétszeresét tegye.

29. §. Ha az ezen fejezetben elősorolt esetekben a vadban is kár okoztatott, a vadászatra jogosult azon bíróság előtt, mely a büntetés kiszabására illetékes, egyuttal kártérítést követelhet.

30. §. Ha kiskorúak vagy oly személyek íteltettek pénzbírságra, kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak: a kiszabott pénzbírságért a szülők, a gyám vagy gondnok felelősek.

31. §. Ha valaki egyszerre több kihágásért kerül vád alá, a bírság minden egyes kihágásért külön szabandó ki.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgálait vagy napszámósait használta segédül: a segédek ellen kiszabott pénzbírságokért szintén felelős.

32. §. A pénzbírságok fele mindenkor a földbirtokost, vagy ha a vadászat haszonbérbe van adva, a haszonbérlet illeti, másik fele azon község szegényei javára esik, melynek határában a kihágás elkövetetett. Ha a kihágást a tulajdonos vagy haszonbérlet követte el, vagy nem tudatik, hogy a kihágás kinek tulajdonán történt: az egész pénzbírság a szegények javára esik. Ha pedig a kihágás ugyanegy alkalommal több határában követetett el, a pénzbírság egyik fele a vadászat tulajdonosok vagy haszonbérlet, másik fele pedig a községek között egyenlően osztandó fel.

33. §. A pénzbírság a vétkes fizetési képességére való tekintet nélkül szabatik ki; egyszersmind az ítéletben a fogság tartama is meghatározandó, a mely a pénzbírság be nem hajthatása esetében fog alkalmaztatni.

Öt forintnál kisebb pénzbírságnak mindig egy napi fogság felel meg. Magasabb pénzbírságnál minden öt forint egy napi fogsággal ér fel.

Ha a fogságban lévő a pénzbírságnak a szenvedett fogság által még le nem rótt részét lefizeti: azonnal szabadon bocsátandó.

V. FEJEZET.

Az eljárásról.

34. §. Az előbbi fejezetben meghatározott büntetések kiszabása végett az illetékes bíróság nemcsak a vadászat-

sót Ovent és St. Simont is emlegette (bár kritikusa a varjú később azt károgtta ellene, hogy soha egy betűt sem olvasott tőlük) s midőn az állattársadalmi egyenlőséget leghevesebben vitatná, megpillantja, hogy Nyúl Iczik (köztünk legyen mondva, hitelezője) nincs vaczkában s a következő pillanatban elméleti elveit ama tetével erősíté meg, hogy az alig két napos kis nyúlfiak egyikét reggelizte föl. Én mind ezen gyarlóságokat, magamat esendesen meghúzva s megvető mosolylyal szemléltem, midőn oldalt pillantva egy reám ólálkodó farkast látok meg. Természetes, hogy ekkor én is az „Éljen az állategyenlőség!” rikkantást tartám korszerűnek — s képzeld csak, minap egy szajkó azt merte szememre vetni, hogy akkori szavaim nem voltak őszinték.

Hogy apámnak előttem folytatott hasonló beszélgetései s ezekben kifejtett philosoph tanai akkori zsenge lelkemre nem maradtak befolyás nélkül — azt a jelen emlékiraton előmlő szellem, azt hiszem, eléggé bizonyítja. De nemesak másokkal folyt vitatkozásokból, hanem azon magánleleckékből és kniggei ételszabályokból is volt elég alkalmam okulni, melyeket apám nekem — legidősebb s szerinte legokosabb fiának, alkalmilag tartott. Tőle tudom, miért oly átkodott ellenségünk az ember nevű két lábú állat.

„Az embernek reánk nézve három osztálya létezik, oktatott egy izben apám. — Az első és legkevésbé veszélyes a kelepczés, mert ez ránk csak akkor hozhat veszedelmet, ha farkunkra nem viyázva eléggé, felállított kelepczéjébe akadunk. E faj népben legkárhózasabb azon önhittség, mely szerint minden állatot érette alkotottnak vél s hozzá kizárólagos jogot tart; továbbá a színlelés, melylyel az ár-

tatlan apró marhát anyai gonddal kelteti ki tojásaiból, ápolja, eteti, tömi, őrizi, czirógatja, kedves kis pipikéjének és libukájának nevezi s midőn bizalmát már egészen megnyerte, ezzel akkor rúttul visszaélve, torkát metszi, megsüti, felfalja, nekünk pedig kelepczét állít fel, hogy álmódott kizárólagosságát meg ne csorbítsuk. Az ily kelepcze kellemtelen — de korántsem legyőzhetlen akadály. Ha okosan kikerülöd, ügyes, gaz rókának fognak szidalmazni; ha bele esel, kinevetnek s ostoba róka lesz neved; már pedig a mai világban inkább százszor nevezzenek gaznak, mint egyszer ostobának; inkább százszor halj meg, mintsem egyszer kinevessenek. A belevesztés mindig kudarcz, a siker — bizonyos helyeslés.“

Bámultam s bámulom most is, honnan merithette apám e bölcs életnézeteket és ritka becsületérzést, miket csak a mivel világban forgottság adhat meg. Ő azonban, ovatosan körültekintvén, folytatá:

„A kelepczésnél őszintébb és nyiltabb, de még kizárólagosabb és veszedelmesebb a gyalogvadász, mert ez lőporral, puskával, hajtókkal, kutyákkal támad meg saját szülőföldeden s nem akarja megtűrni, hogy az őzikékben, nyulakban vele osztozzál, a szép fáczánokat nem is említve, melyek feltékenységének kiváló tárgyai. De legalább felfogható ellenünk való gyűlölséges indulata, mely tiszta kenyéririgység s onnan származik, hogy mi ügyesebb vadászok vagyunk mint ő s mig neki nagy készülék kell, addig mi vadász, kutya, puska, hajtó vagyunk egy személyben. Hanem, hogy a harmadik osztály a lovas vadász mért agyarkodik ellenünk, e nagy fontosságú kérdést úgy hiszem, csak

tulajdonos vagy haszonbérbe adó avagy haszonbérbe vevő panaszára, hanem a 24., 25., 26. §§-ok eseteiben a közrend fentartására felállított hatósági vagy községi közegeknek feljelentésére hivatalból is tartozik eljárni.

35. §. A vadászati területre felvigyázattal megbízott személyeknek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bír, míg annak ellenkezője be nem bizonyíttatik.

36. §. Az előbbi §-ban említett felvigyázó személyek hitletételre csak akkor bocsáttatnak, ha:

- a) nagykoruak;
- b) hamis eskü, hamis tanuságtétel, tolvajság, csalás, sikkasztás és rágalom miatt soha büntetve nem voltak;
- c) az illetékes hatóság előtt felvigyázói minőségük eleve bejelentetvén, e felől hivatalos bizonyítvánnyal vannak ellátva.

37. §. A vadászat tulajdonosa vagy haszonbérője és a felvigyázó személyzet, nemkülönben a közrend fentartására hivatott közegek jogosítva vannak mindenkit, kit tilos vadászatot kapnak, ha magát felismerhetővé nem tette, nevét eltagadta, vagy állandó lakhelye ismeretlen, a legközelebbi községi hatósághoz kísérni, hogy itt kiléte kideríttessék.

38. §. Vadászati kihágásokra nézve a bírói illetőséget az elkövetés helye határozza meg.

Ha az elkövetés helye szerint több bíró lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

39. §. Ha többen társaságban követtek el valamely kihágást, a kártérítésért egyetemleg felelősek.

40. §. Az okozott költségek és károk minden egyes esetben megállapítandók és az elmarasztaltaktól behajthatók. Viszont, ha a panaszlott a vád alól felmentetik, költségei a magánvádló ellen megítélendők.

41. §. Ha a vadászati kihágás miatt a bíróságnál a tett elkövetése napjától számítandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történt: a büntetésre vonatkozó kereset elévült.

Ha azonban a büntető törvények alá tartozó eset fogg fenn: az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határoztatik meg.

42. §. A vadászati kihágások elitélése a királyi járás-

biróságok hatásköréhez tartozik. A jelen fejezetben foglalt határozatok mellett az eljárást, bizonyítékokat, perorvoslatokat és végrehajtást illetőleg, a kihágásokra vonatkozó törvényes szabályok és gyakorlat a vadászati kihágásokra nézve is zsinórmértékül szolgál.

43. §. A vadászatra vonatkozó minden eddigi törvényt eltöröltetik; a jelen törvény hatályba lépte előtt történt cselekvények azonban úgy kártérítés, mint büntetés tekintetében a korábbi törvények határozatai szerint itélendők meg.

44. §. Ezen törvény végrehajtásával a belügyi- és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

Vadászati műszavak.

(Folytatás.)

III.

Vadászerek és vezényszavak.

Átsudamlanak, (übergehen) a kopók, midőn a nyomot átugorják s tovább sietnek.

Bocsásd! (lass aus!) rövid és éles parancsszó, hogy az eb a felvett tárgyat fogai közül kiadja.

Csatlóláncz, kopóláncz, (Kuppel) összelánczolt két nyakló.

Csitt! (ruhig!) büntetésül keményen, intésül félhangon és vontatva mondandó a kutyának.

Előcsahos, (vorlaut) az eb, mely elébb csahol, mint vadat érez vagy lát.

Előre! (vorwärts!) félhangon, röviden és ismételve vagy e helyett kettős fütyty, biztatásul a keresés folytatására. Hosszan és vontatva, ha az ebnek hasonmászva kell előre csúsznia.

Erre! arra! (daher! dorthin!) czirkáló vizslának mondjuk, félhangon és röviden.

Felvenni, (anfallen) ha a kopó nyomot érez s a vadat buzgón keresi.

Fordítja a vadat az eb, midőn azt futása irányából a vadász felé téríti.

nekem sikerült megfejteni. Bőrünkben nincs haszna, baromfiat tőlünk nem félti, sőt helyenként még telepeket készített számunkra s tyukkal kalácsal csalogat maradásra; bevallja, hogy legérdekesebb állat vagyunk; még a tarokkosásban is szerepeltet s örül, — ha a vulpes sikerül; ha a serleg sűrűbben járt körül, megcsik rajta is mi az én rókaúmon, midőn utoljára szerencsésen megrókázott; és mégis uramfia! bármennyire asszociálva legyünk is eszmekörével, mégis makacsabbul tör életünkre, mint bárki más. Megtanulta Machiavelliből, hogy a rokonfajok egymás ellen uszítása legbiztosabb siker s e czélből gyalázatos bérhadat hizlal csupa áruló rókakopókból; palotáinkat kikutatja, kapuit eltorlaszolja, alagutainkat felásatja, lóháton nagy sereggel űz s ha minket lát — akkor nem mondom egy őz, de egy rhinoceros kedvéért sem térne el az üldözéstől. Honnan e szenvedélyesség ellenünk? megmondom; merő bosszú az, a miatt, hogy mi ősiebb aristocraták vagyunk s ők családfájokat nem vihetik fel Sámson koráig, mint mi. Hinc nostrae lachrymae."

Fiatal rókaí naivitással ekkor azt találtam kérdezni, hogy meddig vihetik hát fel üldözőink családfájukat; mire apám azt felelte, hogy ez a történettel van összefüggésben s ha jól viselem magam, meghozza nekem azt a magyarok történetét, melyet egy kakas álnév alatt komponált s mellyből — csupa rókaellenszennél fogva, kihagyta őseinknek Szittyaföldről, a magyar nemzettel egykorú kivándorlásuk s itteni megtelepedésük történetét; pedig könyvének hitelességét ez legkevésbé sem csökkentette volna.

Most értesültem csak, hogy tehát mi is a magyar néppel egy időben foglaltuk el e téjjel mézzel folyó földet. Apám erről a hagyomány szájával hosszasan beszélt, mit én csak röviden említek itt, elmondván, hogy a régi magyaroknak kelet földéről a mongolok nyomása miatt történt kiköltözte után nem sokára a mi őseink is érezni kezdték a sakálok elhatalmasodását s ezt tovább nem tűrhetvén, elébb laktársaik nyomdokait követve érkeztek ide, és mig Árpá-Zalánál harczott, addig elődeink nagy Morvaország róka-csőcselékével bántak el.

Szegény apám nagy kegyelettel emlékezett e hódító foglalásról s vitéz elődeinkről: büszkeségét helyezte abban, hogy ősi viseletét fajunk hiven megtartotta, annyira, hogy ha ezer év előtti róka-dédünk ma feltámadna, ép azon nyelvet, viseletet, szokásokat és gondolkozásmódot találná, melyet 1000 év előtt hagyott örökül. S dicsekedhetnek-e ezzel üldözőink? — tevé hozzá, oldalt pillantva.

Megkísérlem gyenge tollammal apám külsejének leírását, habár ennek kiemelése a szerénység rovására történne is, miután szemem rajtam feledő anyám titkolhatlan örömmel nem egyszer kiálta fel: „Szakasztott apja! Nem tudom, valjon nem-e csak az anyai hiúság találta fel bennem apám vonásait, de annyit elfogulatlanul mondhatok, hogy nemzöm fájának kitünő egyénisége volt.

(Folytatása köv.)

Hadd el! (lass ab! lass gehen!) hangosan vontatva s nyomatékosan ejtett parancsszó a vizslának, midőn elhívjuk.

Hahó! hühó! lövésre sebes futással megjelenő kutyák megállításául hangosan s vontatva kiáltjuk.

Hajtanak, (anschlagen) a kopók, midőn a felvett nyom futva ugatnak.

Hozd el! hozd ide! (apport!) parancsszó a vizslának valamely tárgy elhozására; hangosan és vontatva, ha késedelmeskednék.

Ide! (herein!) röviden mondva, vagy e helyett röviden füttyentve, visszatérési parancs a vizslának. Vontatva vagy hosszas fütty: intőjel a messze kalandozónak.

Idomitani, (dressiren) vadászebeket betanítani. Idomitó

Lapúlj! (kusch dich!) hangosan és vontatva ejtett parancsszó, hogy a vizsla földre feküdjék.

Nyereg a hegyes végű görbe vas széles vizsla derekán mely farát szúrdalja s lassú keresésre kényszeríti.

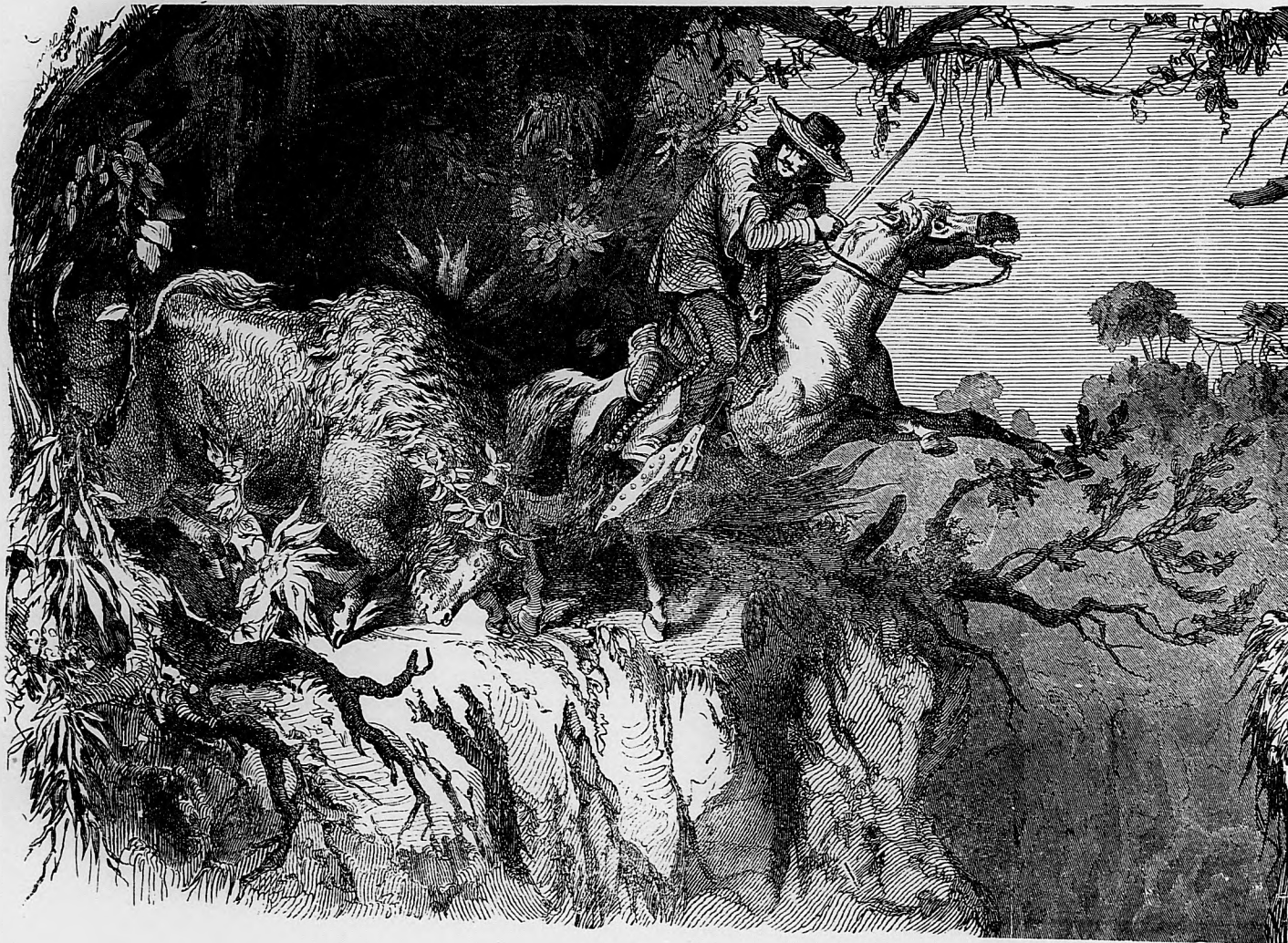
Póráz, (Strick) a zsineg, melyre az agarakat fűzik. Pórázos agár, mely már jól jár a pórázon. Egy póráz agár, melyek együvé vannak fűzve.

Rajta! (fass!) vizslabiztatás.

Sinkorán (chien courant) a falkás kopó és tacsó régi elnevezése.

Szelet fog, a vadászeb, midőn a vadat megérzi.

Ssimat, (Witterung) az állati kigőzölgés, mely a vad nyomában marad.

AMERIKAI UTI KALAND.

fa (Dressirblock), idomitó gyöngy (Korallen), idomitó nyakló, ostor, zsineg (Halsband, Peitsche, Leine).

Felézni, (anziehen, marquiren) jelez a vezetékbe vagy a vizsla, midőn a vad nyomát érezve, ezt farkcsóválással és sebesebb mozdulatokkal jelenti.

Kalandoz, (schwärmet) a vizsla, ha messze távozik; a kopó, ha nem marad nyomon.

Kankalek, (Storchschnabel) vizsla orrára a végett illesztett hegyes fa, hogy azt fennhordott orral keresésre kényszerítse.

Kopó, erdei kopó, (Jagdhund) mely őzet, nyulat, rókát egyiránt nyomoz és hajt. (A sikon hajtó angol kopó a „kopászat” rovatában fordul elő.)

Körül! (herum!) mondjuk a czirkáló vizslának, hogy előttünk félkörben keressen.

Szimatol, (wittert) az eb, midőn a vad nyomát vagy a vadérintette tárgyakat megszagolja.

Sziüköl, a pórázon tartott, nyugtalankodó, vinnyogó eb.

Tejdine, (te ide ne!) sokszor ismételt kiáltás, melylyel a kopókat a vad friss nyomához hívják.

Uszikani, (anhetzen) a kutyákat vad elfogására bátorítani.

Vezérkopó, vezéreb, (Kopfhund) a falka legjelesebb és legbiztosabb kopója.

Vezetékbe vagy szijeb, (Leithund) a véreb fajából való s arra van tanítva, hogy minden vad — de különösen a fővad nyomát felvegye és tartsa, habár ez nem is volna meglőve.

Vezetékszij, (Hängeseil) melyre a vezetékbe fűzve van — s ha ez már jól keres a szijon, akkor: vezethető.

Vigyázz! (pass auf!) hangosan és vontatva, ha a vizsla kettőzött vigyázatra intendó.

Vissza! hátra! (zurück!) vadászebre kiáltás, hogy az a vadás mögé vagy mellett menjen.

Vizsla, (Vorsteckhund, Hühnerhund), nálunk négy faja ismeretes: a cseh, francia, spanyol és angol vizsla. Ez utóbbinak ismét két válfaja van; az egyik a rövid szőrű, pointer, a másik a hosszú szőrű vizi vizsla: setter. — vizslafajhoz tartozik még a rövid mély testű és borzas szőrű vizi spaniel, mely leginkább ruczavadásatra alkalmas; és az alacsony, májszínű, igen hosszú szőrű és fültű Cocker spaniel, mely minden vadra s különösen erdei salonkára jó. Egyébiránt a spaniel a mi elkoreshat spanyol vizsláink eredeti faja.

A hajtóvadásatról.

Irta egy öreg vadász.

Hajtóvadásatokon a lövészek a nekik alkalmas helyekre állítandók. Ezt csak a területet ismerő vadászok vagy erdészek tehetik, mivel ők a vad váltóhelyeit és a nyomokat legjobban ismerik. Szokás szerint a legjobb lövőket és azokat, kiknek kedvezni akarunk, a legjobb fordulókra állítjuk, azokat pedig, kiknek a kevésbé jó állások jutottak, azzal iparkodunk megnyugtani, hogy elbeszéljük, mi mindent lóttek már az ő állásaikon. Gyakran ismételve azonban elveszti ez megnyugtató hatását, nehezítést és haragot szül és zavarba hozza a felállítót. Ha az ember az ellenvetésektől szabadulni akar, minden lövészzel — kivéve azokat, kik rangjuknál fogva kivételt igényelhetnek — számozott sorsjegyeket húzat és a számsorrend szerint állítja fel őket, mégis úgy, hogy az első hajtásnál az 1. sz. az első helyet kapja, a második hajtásnál azonban a 2. sz. kapja az első helyet és így tovább. Ily rendezés mellett senki sem panaszkodhatik mellőzés miatt, s a vadászat rendezőjének nem tehető ellenvetés, ha egyes lövészek nem juthatnak annyiszor lövéshez, a hányszor kívánják.

Egyébiránt a hol csak lehet, minden vadásznak oly hely jelölendő ki, honnét az érkező vadat jókor megláthatja és több irányban is lőhet. A távolság, melyben a vadászokat felállítjuk, ezek számától és a hajtási terület nagyságától függ. Ha a vadászok száma nagyon csekély, úgy hogy nem lehet szűkebb térre szorított hajtásokat rendezni, akkor csak a legjobb helyeket foglaljuk el. Ha a vadászok száma aránylag nagy, akkor a hajtási terület oldalait is néhány száz lépésnyire a hajtók során kívül körülállítjuk. De egy pár derekabb vadászt is fel kell állítanunk a hajtók során kívül, mert ezek néha jobb fogást csinálnak ott, mint a vonalon belül, különösen ha a vad nem szalad s a hajtók során keresztül akar törni, mely az időjárás és a vad szokása szerint többé vagy kevésbé gyakran történik. Rőt vad és őz különösen nehezen hajthatók előre. Ha a vadászok száma még akkor is aránylag nagy, s a lövészi vonalon belül sűrűn kell felállítatniok, akkor czélszerű az az utasítás, hogy mindegyik vadász először csak arra a vadra löjjön, mely feléje balkézre szalad. A vadászok nyugodtabban és biztosabban lőnek, ha figyelmüket csak egy irányban kell megfeszíteniök.

Különösen ajánlásra méltó ez a vadonban levő keskeny utakon, mert itt az egész testnek a jobbkézre lövésnél szükséges fordulása könnyen elszalasztja a célzás kedvező, rövid időpontját. Ily körülmények közt a szerencsétlenségek elkerülése végett is czélszerű, ha a lövészek hátul a vadonnak állítatnak fel. A mely vad közülök elmenekül, már a következő pillanatban a lövonalon kívül van és minden lépéssel jobban távolodik tőlük. Ha a társaságban heves és vigyázatlan vadászok vannak, akkor ez az állás mindenesetre előnyösebb, csak hogy bizonyos esetekben a vadászokat arczczal a hajtás felé fordítjuk, hogy mielőtt a hajtósor lőtávolságba előnyomulna, a közeledő vadat már hajtás közben lássák és ha lehet elejtsék.

Az elhibázott vad szabály szerint a szomszéd vadászok felé tart, míg egy hibás lövésnek a lövonalon mögötti rend szerint az a következménye, hogy az elhibázott vad az nap többé meg nem lőhető. Oly vadonok előtt azonban, melyekbe nem lehet mélyen látni, ha ezek sik helyekkel vagy széles utakkal határosak, a lövonalon tanácsos 10—15 lépésnyi távolságra a vadon szélétől és arczczal feléje fordulva helyezni, ha a vadászok e vonalban elegendőképpen vannak fedezve. Természetes, hogy az ember nyugodtabban s így biztosabban is lő, ha a vad és a vadász közti távolság kisebb és hogyha a vad a vadon szélén egy percze gyakran megáll és így alkalmat szolgáltat biztos lövésre, míg a vadon szélén álló vadász elől rendesen elmenekül. Ha társaságban vigyázatlan vadászok vannak, a vadonbeli állásnak előny adandó.

A rendezőnek azonban mindig utolsónak kell lenni a vadászokban, hogy mindenkit jó helyre állíthasson fel. Szintén a rendező kötelessége, a vadászoknak lehető nyugodtságot és elővigyázatot ajánlani és figyelmeztetni őket: mily vadra nem szabad egyáltalán lőni és hova jőjjenek a hajtás befejezése után.

A vadászati adó és a ragadozó állatok.*

A múlt évben novemberben itt, a havasi vidék daczára, annyira kedvező időjárásunk volt, hogy a marhák úgy lent a községek mellett, valamint az erdőkben, sőt a havasokon is szabadon legelhettek; ez évben november 4-dike óta folytonos esőzés és havazás állott be s vagy 30 centiméternyi hóréteg képződvén, csakhamar beállott a kemény fagy.

E téli idő beállta és a mindenütt szemléltető csoportos farkasnyomok igen élénken és leverőleg emlékeztetnek bennünket azon igen tetemes károokra, melyeket e vidéken a ragadozó állatok: medvék és különösen farkasok előidézték; mert téli időben utóbbiak a községekben mindennapos látogatók.

E havas vidéken, a szántóföldek csekély kiterjedése miatt a nép főleg marhatenyésztésre van utalva; ez a község határán, de főleg az erdőségeken és havasokon üzetvén. Hogy a havasi legeltetésnél nyáron át 10—20 darab marha egy napon a farkasok által elpusztítottak, ez épen nem tartozik a ritka események közé, sőt ez évben két helyen az ökor- és juhcsordákat a havasi erdőségből és nyári legeltetésről tényleg elhajtani kellett, mert a medvék és farkasok a legeltetést a szó teljes értelmében lehetetlenné tették. Máyer- és Uj-Radna, valamint más községekben az egész éven át nem mult el egy hét, hogy a község közelében ne okoztatott volna a farkasok és medvék által tetemes kár, sőt a múlt években, mint tudva van, több ember a vidéken a farkasok áldozatául esett és szomorú tény az, hogy évről-évre a ragadozó állatok terjedése tetemes arányt mutat, bizonyításul közlöm itt a radnai járás szolgabirói hivatala részéről nyert adatokat, melyek szerint ezen évben ragadozó állatok által elpusztított:

ló és csikó	56 darab,	pénzérték	2500 frt.
ökor és tehén	65	"	3900 "
juh és kecske	420	"	1260 "
sertés	40	"	200 "

Összesen . 7,860 frt.

* Ó-Radnáról közli egy erdélyi gazda.

a be nem jelentett pusztítások pedig aligha nem ezen összeget még túl is haladják.

Ennek egyedüli, vagy legalább fő oka: a vadászati és fegyveradó, mely az erdélyi országrész havasi vidékeire és lakosaira oly feltétlenül nem alkalmazható, mint tán Magyarországon, hol általában véve lényegesen eltérő viszonyok uralkodnak.

De maga a vadászat igazi érdeke is ezen törvény által inkább vesztett, mint nyert, mit szintén tényekkel bizonyíthatunk. A mi havasi vidékünkön a népség legnagyobb része, fiatal korától kezdve, a vadászathoz önvédelem tekintetéből szokott; a többnyire szegény nép most már a törvény szabta túlságos vadászati és fegyveradót meg nem bírja, de megrogzött vadászati szenvedélyének és az ebből elérhető megszokott nyereszkesedési vágyának nem állhat ellent és így ezen rengeteg, csak ezen járásban 13 négyzet mértföldre terjedő, sok helyt alig járható, — tehát esend- vagy „pénzügyi“ örök által sohasem látogatható — erdőségekben rejti el fegyvereit és ott kénye-kedve szerint tekintet nélkül a téli időre vadász őzeket, nyulakat, császármadarakat, fajttyúkot, süket fajtót, nyestet, rókát sat. és ezeket csekély áron titkosan eladja, mert erre mindig talál vevőket; a jogosult vadászra nézve tehát, ki fegyver- és vadászati adót, sőt vadászati bérletet is fizet, ezáltal a vadászat tökéletesen értéktelenné válik, mert annyi költség és fáradság után csakis azon csekély vad-árakat érheti el, melyeket az orgazda vadvevők az orvadászoknak szabnak, a mulatságból vadászó pedig a számos farkas miatt még a község közelében sem vadászhat a nélkül, hogy sok költséggel és fáradsággal megszerzett kopóit a farkasok által a maga szeme előtt ne lássa elpusztítani, mit a mult évben nem csak magam, hanem mások is igen keserűen tapasztaltak.

Hajtóvadászat által a farkasokat ezen meredek kősziklás, havasi erdőségekben elpusztítani merő lehetetlenség; a mult évben néhány lelkes vadász által megkísértett kiirtási módszer strychnin által, azért bizonyult elenyészőnek, mert ezen járás terjedelmes rengeteg erdővel, nemcsak a szomszédos erdélyi részekkel, hanem Máramaros, Bukovina, sőt Lengyel és Oroszországgal is szoros összefüggésben áll, a honnan ezen ragadozó állatok csoportosan bevándorolnak, de miután a ragadozó állatok elpusztítására ezelőtt kitűzött jutalmak beszüntetve vannak, a pusztítás általi fáradság kockázat és a költség semmivel sem kárpótoltatván, nem esuda, hogy az ebbeli buzgalom annál is inkább megszűnik, mert tudvalevőleg a strichnin által el-ejtett állatok bőrei a szőrt elhullatván, csak nagyon csekély árral értékesíthetők.

Igy tehát a vadászat e vidékén a jelenlegi vadász- és fegyveradó által a szó teljes értelmében a jogosultra nézve elkeserítő, a szegényre nézve pedig, ki ezt ily kedvező körülmények között föl nem hagyja, csakis a demoralisatióra vezető tény.

A ki e vidéket és a számtalan hasonló erdélyrészi vidéket csak némileg ismeri, igen jól tudja, hogy számos gazda távol a községtől az erdő közepén vagy közelében lakik, ezekre nézve a vadászat nem luxus, hanem önvédelem; a farkasok jelenlegi túlkiterjedésénél pedig már e vi-

déken téli időben minden gyalog utazóra nézve a fegyverkezés mellözhetlen; de tekintve túlfelől azt, hogy a radnai járásban, kol a ragadozók által a gazdasági hasznos állatokra évenként átlagosan legalább tíz ezer forintnyi kár van, vadászati és fegyveradóban pedig évenként csakis 112 ft., mondd: egyszázötvenkét forint gyűl be, úgy kötségen kívül igen könnyen megítélhető, vajjon a vadászat vagy pedig tán inkább a túlságosan magas vadászati és fegyveradó mondható-e — gazdasági viszonyaink és általános szerénységünknel fogva — igen tetemes és érzékeny luxusnak; mert az már tagadhatatlan tény, hogy ezen adó nélkül több fegyvert lehetne nyíltan tartani, mi által a ragadozó állatok elterjedése, de a marhákon okozott kár is igen tetemesen korlátozható volna.

Halászat és vadászat Boszniában.

VADDISZNÓ-VADÁSZAT.

Tisztelt szerkesztő ur!

Mult év augusztus havában, tehát ép a vadász-idény megnyitásával, Boszniába történt mozgósításom alkalmával midőn időm engedte, kérdezősködések és megfigyelés után egyetmást kitudtam a boszniai vadászati viszonyokról, és most jegyzeteimből közlök itt egyet mást, ha szerkesztő ur megengedi.*)

Brodból szept. 1-én indulva 9 napi keserves utazás után megérkeztem Szerajevóba. Brodtól Szerajevóig alig gondolhattam arra, hogy megfigyelhessem, vajjon ezen országban miféle vad lehet vagy egyáltalán van-e? Mert csakis nappal és kocsin utazván a megálló és jelező állomásokon kívül,

*) Szívesen.

Szerk.

az erdőben és mezőn barangolni sem nem volt szabad, sem tanácsos. S így circa 195 km-ternyit hátrahagyva — síkon, hegyen, völgyön, erdőn keresztül — nem láttam egyebet, mint egyetlen egy nyulat, azt is közel Dervendhez, hol bakáink valami szilvásféle kertből riasztották ki. Dervendnél az Ukrina folyó mentén vadkacsát láttam eleget, de ez oly közel van a horvátországi határszélhez, hogy könnyen ráfoghattuk volna, ezek osztrák-magyar vadkacsák. Dobo környékén már láttam 4—5 drbból álló dögkeselyű családót, mely óriási magas sziklák közül kóválygott; no de ezek oly messze voltak, hogy lőni lehetetlenség lett volna reájuk; bár — mint később hallám — a 29. számú Scudier-féle ezredből, néhány sport-kedvelő tiszt Werndl-féle katonafegyverrel ugyanezen vidéken a keselyűkből 2 drbot szerencsésen leemelt. — Itt ott a Boszna folyó mentén apróbb vízi madarak voltak látatók, de ezek szót alig érdemlők. Végre Szerajevo előtti lapályon ismét itt-ott kevés vízi ma-

VADDISZNÓ-VADÁSZAT.

dár. Szerajevoiban csak 3 hétig maradtam, örülve, hogy innen szabadulok, mert itt absolute semmi kilátásom sem volt, hogy e téren bármit is tapasztalhassek. Innen október hó 6-án elindultam új állomásom helyére — Gorazdára, hova 3 napi keserves lovaglás után szerencsésen megérkeztem; azonban többet a ló előtt vagy mellette menve mint tulajdonképen lovagolva, mert utunk sziklás hegyeken, meredek szakadékokon, tán soha emberi kézj nem irtotta és erdőkhöz hasonló vadonokon vitt keresztül.

Itt már mégis láttunk valamit. Pracán tul egy patak mentén láttunk egy 4—5 drbból álló öz-csoportot, mely előlünk menekült; ugyanitt egy farkast, itt-ott rókanyomokat, de ezt közel a helységhez; azonban fővadat s sertést se láttunk, se hallottunk, pedig eleget kérdezősködtünk felőle.

Ily vadonban, ha még oly hazája vagy tanyája is a vadnak, hogy maradhatna meg állandóan akár szegény tapsi füles, akár nagy vad, melynek sem legelője, sem tenyészhelye nincs. Nehogy azonban az legyen a vége, hogy semmit sem láttam, hát mégis láttam valamit, hanem annyit azután sehoh sem láttam, t. i. örvös és vadgalambot. Igaz, hogy az is lehet oka, hogy költözőkődési idejük volt, hanem azt állíthatom, hogy rengeteg sok volt. Gorazdára érkezve, mely közvetlen a Drina partján van, miután magam rendbe szedtem, szétnéztem kissé a környéken. A tájk itt is oly elhagyott s félig miveetlen mint egyebütt Boszniában. Kevés dohány, kukorica s burgonyaföldek, melyeken hasztalan csatangoltam keresztül, egy csoport fogoly nál egyebet itt sem láttam.

Hallottam az itteni kajmakántól, hogy télen át sok itt a vadkacsa. Nádas vagy fűzes szigetek itt nincsenek. Sok napi csatangolás után azon meggyőződésre jutottam, hogy itt ugyan ugyan üres tarisznyával jönnék haza. Tehát vadászat dolgában a lehető legrosszabb s legsilányabb vidék.

Hanem annál busásabban fizetett a halászat, pisztrángok, kövipontyok s más ily fajtájú halakra, melyek hegyi folyókban tartózkodnak és rendes vizállás mellett nem igen halászhatók; csakis árvíz alkalmával, midőn az ár kizavarja menhelyeikből a halakat. Várva vártuk egy ily alkalom kizsákmányvölhatását. Végre óhajtasunk teljesült. Október 15-én éjjel a fekete hegyek felett egy hatalmas zivatar dühöngte ki magát, minek természetes következménye egy hirtelen áradás lett. A különben is rohanó folyó, a Drina, most háborgott, tajtékzott, mintha folyton kavarták volna.

Az ott még Mátyás király idejében épült köhid oszlopai között valódi harsogással rohant el a víz a hidon alul levő mintegy 1—2 kilométernyi széles, 8—10 km. hosszú völgyet elöntve. A kiáradt víz a folyó fenekén, a sziklák s fordulatok tövében élő halakat, melyek a rohanó ár ellenében képtelenek voltak úszni, magával sodorta és ez alkalommal bosnyákjaink a lehető legprimitívebb szerkezetű s alakú tapogatóval huzogatták ki a partra. Láttam valóban gyönyörű pisztrángokat 1/2 fontostól 5 fontosig. Egy drbért, mely nyomhatott 3 kilót, 1 aranyat kértek, bizony gyönyörű pettyes egy állat is volt, beillett volna Marchall szervitateri kirakatába. Később — minden zivatar vagy áradás után — vettem konyhám számára 1 frtért 5 drb kisebbet 1/2 fontostól 2—2 1/2 fontosig; nem nagyítom, ha állítom, hogy az 5 drb nyomott 8—9 fontot.

H. E.

Czeplédről írja levelezőnk: A borzasztó kemény hideg idők következtében vadaink nagy mennyiségben pusztulnak el. Az erdei és réti csőszök naponkénti jelentése szerint 5—6 nyulat találtak fagyva. Foglyaink éhen vesznének, ha szenvedélyes vadászaink élelemmel nem látnák el őket. A helybelyi vadásztársaság is naponként egy véka buzát szórát széjjel a nagyobb területeken számukra. Vadászni lehetetlen. Coburg herceg szomszéd birtokán (Vacs) sem tartatik meg az idén a szokott nagy vadászat. Gazdáink is nagy aggedalomban vannak a nagymennyiségű hó és nagy hideg miatt. Takarmány kevés van.

— **A szarvasi vadásztársaság** által f. hó 7-ére tervezett körvadászat, állítólag hajtók hiánya folytán nem tartatott meg. A meghívottak egy része azonban megjelent Pusztá-Décsen, s Bakay Géza ur vendégszerető lakában teljesen feledte a vadásztársulati rendezőség azon nagyfokú tapintatlanságát, melyszerint a kikürtölt vadászat elmaradását nem tudatta. Hevenyészve hajtó vadászat is tartatott szerény apparatussal ugyan, de kielégítő eredménnyel. — A vadásztársulat ismét vadászatot hirdetett mely gróf Uiberaeker Ottoné urhölgy ő mlsága birtokán tartatott meg.

A vadpecsenyék! Esztergomból egyik vadászatbérlo keresett meg, hogy egy kérést intéznék ugy a városi ka-

pitány urhoz, mint a szolgabíróshoz. A helybeli piacra, úgy a királyi városi, mint a szenttamási piacra sok vadat hoznak be, melyeknek származása sokszor igen gyanús. Például foglyokat látni, melyek törrel vannak fogva; lőtt vadakat, melyeknek árulói aligha bírnak vadászterülettel. Miután úgy a törrel fogás, mint eme dolog a vadászat bér-
lők érdekeit sújtja és károkat okoz, tisztelettel kérde, van-e intézkedés téve, hogy e bajok elháríttassanak? Van-e felügyelet, hogy a tiltott módon szerzett vadak elárúsítói feleletre vonassanak?

— **Báró Vécsey Miklós** ő méltóságának sárközi (Szatmárm.) erdeiben a következő vadak ejtettek el 1878/9 márcz. 1-ig. Fővad: szarvasbika 5 db. suta 7, dāmivad 31, őzbak 106, suta 12, nyul 71, császármadár 4, fogoly 11, vadkacsa 98, erdei szalonka 108, fűrj35, vadgalamb 29. Ragadozók: farkas 3, róka 82, vadmacska 9, nyest 3, görény 7, borz 4, sas 33, kánya 72, vérese 89. E nagy-szerű eredmény m. báró Vécsey urnak érdeme, ki 30 évi fáradhatlan buzgalommal ugyszólván semmiből teremtette meg a Sárközön ma már gazdag vadállományt.

— **A Bükkhegységben** mintegy 1500 holdat tevő térségen az óriás fák részint gyökerestől kifordultak, részint deréken törve, egymást döntötték le. Okul azt hozták fel: hogy a telet nem előzték meg derek s a fák nem hullatták le gazdag lombzatukat. Erre rájött gyorsan a fagyással járó nagy hó, mely megbírhatalan sulyként nehezédvén a fákra, azokat vagy összetörte, vagy kidöntötte. Hasonló esetekről értesítenek a Kárpátok- és a havasi vidékekről, hol az idei nagy hóesés az erdőségekben roppant károkat okozott; mi egyebiránt ott gyakran előfordul, miután a fenyő-fák lombzata mindig zölden marad s így nagy hófogóul szolgál.

— **Az erdészeti tíz parancsolatja.** A „Gyakorlati Mezőgazda“ után közöljük: 1) Hidd, hogy minden fa, liget s erdő közvetítő a talaj és légkör között, ezek összehatása nélkül a legtermékenyebb talaj sivataggá változnék. 2) Ezt a nevet — erdő — hiába ajkadra ne vedd, hanem gondoskodjál, hogy a leghítványabb bokrok homályos erdőkké emelkedjenek. 3) Gondold meg oh ember, hogy az erdő csaknem minden életszükségletet kielégíti, hogy a természet a te életedet a bölesőtől a koporsóig az erdőhöz kötötte s a te boldogulásod az erdő tenyészésével szoros összefüggésben van. 4) Tiszteld az erdőt és minden fát. Ültess fát s gondozd azt gyermekeid számára, hogy azoknak és maradékaiknak jó dolguk legyen a földön. 5) Meg ne ölj olyan madarat vagy állatot, mely a fának ártalmas férgekkel táplálkozik, sőt tanítsd gyermekeidet is, hogy azokat megismervén, kiméeljék. 6) A szüzi erdő talajt ne fertőztesd meg nem bele való haszontalan fák plántálásával, hanem ültess olyan fákat, melyek gazdaságodnak hasznot hajtának. 7) Ne lopj élőfát, eleven ágat, fahéjat és semmit, a mi az erdő s fa életét megrövidíti. 8) Hamis tanubizony-ságot ne tégy egy erdőpusztító és falopó mentségére, s a lopást el ne titkold, ne palástold, hanem azonnal jelentést tégy, hogy a gonosz érdeme szerint megbüntettessék. 9) Szomszédod fatermelését ne tulajdonítsd el s a község erdejét ne tartsd magadénak. 10) Ne hallgasd meg, ha csábitó csalók talopásra biztatnak, mert kettős bünt követsz el. Ugy vigyázz inkább minden fára, mint saját egészségre.

— **A farkasok** az ország különböző vidékén garázdálkodnak. Péczelen, hol emberemlékezet óta nem láttak farkast, éjjelenként a faluba járnak be. Közelebb az alispáni hivatal egy rendeletet bocsát ki a hivatal vadászatokra, csak a községek véleményét és jelentését várja. Okányról a „Bihart“ értesítik, hogy az ottani határban annyira elszaporodtak a farkasok, hogy e hó 12-én az ottani uradalmi tisztartót hat ilyen ordas állat támadta meg. A mostani rendkívüli hideg idő a bestiákat kényszeríti, hogy a falvakhoz közelebb huzódjanak.

— **Mármarosról** írják, hogy farkasok már ott is tesznek látogatásokat éjjel. Nemrég egy oda való polgár udvarát tisztelték meg, mult héten pedig Alsó- és Felső-Apsa közötti országuton egy embert szakgattak szét és annyira felemésztették, hogy csak a feje volt másnap található. Kötelessége volna a megyének is ily szomorú példák után a fegyveradó eltörlését kérvényezni.

— **Rémséges esetről** beszélnek Debreczenben városszerte, mely pénteken hajnalban történt volna. Egy leány cseléd a czepléd-utcai temető melletti kutra ment vizért, de nem tért vissza többé gazdájához. Azon tény, hogy ezide nem tért vissza többé megtalálták, azt engedni következőjét másnap a kut körül megtalálták, azt engedni következtetési, hogy a farkasok ették meg s e következtetés annyival tetni, hogy a farkasok ették meg s e következtetés annyival is nyer valószínűségben, mert a dermesztő hideg a város körül vakmerőkké teszi a vadakat. Tegnapelőtt éjjel a hatvan-utca végén egy farkast láttak.

— **Vadállatok a fővárosban.** A télnek növekedő szigorúsága, a nagy eb-ado, mely a főváros kevésbé tehető lakóinak a kutyák tartását megnehezíti, valamint a fegyver-
adó okozzák, hogy a ragadozó állatok, melyeknek száma nagy mértékben szaporodik, az éhségtől zaklatva mindinkább neki bátorodva már a fővárosba is el-ellátogatnak. Rókákat látni, melyek a kincstári erdőből s a Sashegy tájáról jöve az I. kerület szélső házainak baromfiára leselkednek — avagy prédájukkal megugranak — épen nem tarozik a ritkaságok közé. A kis Gellérthegy lakóinak egy része pedig azt is állítja, hogy a napokban szürkületkor a házak közvetlen közelében egy farkast is megpillantottak s botokkal üzték el.

— **Turkeven** folyó hó 4-ikéről 5-ikére virradóra az azon éjjel esett ólmos eső folytán röpülésképtelenné vált 123 darab tuzokot fogdosztak össze a parasztok a Turkeve és Kisujszállás közt fekvő turpásztói pusztán. Az elfogott tuzokok közt 15—20 kilo (?) nehézségű ritka példányok is találkoztak.

— **Négy fegyverneki** fiatal ember a falu mellett korecsolyáza mintegy 100 drb tuzokból álló csapatot pillantott meg; miután a madarak nem repültek föl, a négy korecsolyás bekerítette őket és lármás zajjal üzve egyik közeli tanya felé szoritotta. — A madarak az ólmos esőtől különben is átfázva, a mellükön képződött nehéz jégesapok miatt fölszállásra képtelenek lévén, mint szelid házi szárnyasok mentek üldözőik előtt, kik ügyes bravourral említett tanya udvarára szoritották őket. — Elfogott 64 drb. élő állat, melynek egy része leöletvén, a birtokosok közt szétosztatotott, más része pedig elevenen Budapestre szállítottott. Ugyanez nap Krén Sebestyén ottani birtokos által 24 drb. Pusztasülyön Nemes István birtokán 30 db, Inokán: Mak-kay Imre birtokán 25 drb élő tuzok fogatott el.

— **Kifogyott a nyul** Szentivány község határában, hol a napokban körvadászat tartatott, és 7 körben összesen csak 3 nyul fedeztetett fel, melyből kettő szerencsésen le is lövetett.

— **Eredménydus vadászat** volt Sarkadon id. Almásy Kálmán urodalmában, 13 db őz, 1268 nyul, 240 fázán, 7 tuzok, 14 fogoly és két róka esett zsákmányul. A vadászatban részt vettek: ifj. Cziráky János és Béla gr., Trautenberg Frigyes és három ifju Eszterházy.

— **Hajtóvadászatot tartottak** gr. Zichy Jenő hatvani és szentiványi birtokain. A vadászat nem volt oly eredménydus, mint a korábbi években. Nyul 40-en fölül, fázán kilencz, róka egy, s vagy husz darab ragadozó szárnyas esett áldozatul.

— **Vad helyett embert.** A „Debreczen“ írja, hogy folyó hó 11-én gróf Wenckheim Frigyes ókigyósi pusztáján nagy vadászat volt, melyen a megyei és fővárosi arisztokrácia sok kiváló tagja részt vett. Sajnos, hogy ez alkalommal szerencsétlenség is történt, mert gróf Almásy Dénes két hajtót lőtt meg egy lövéssel. Az egyik súlyosan sebesült meg, és a másik könnyű sebet kapott.

Rejtélyes eset. Mint a „Veszprém“ írja, a bakonybéli orvvadászok nem rég ácsaptak gróf Eszterházy uradalmi erdejébe és ott rendes vadászatot tartottak, s ez alkalommal egyik társuk agyonlőve találtatott. Az esetről egyéb részletet még eddig nem lehetett kideríteni.

— **Bodzáson** az ott évenként tartatni szokott körvadászat folyó hó 7. és 8-án az eddigieknél is nagyobb sikerrel tartatott meg. — Harmincz békésmegyei vadász 105 hajtóval az első nap 80 nyulat és 1 rókát; a második nap 205 nyulat és 1 foglyot, összesen 285 nyulat, 1 rókát és 1 foglyot ejtett el. — Az idő nagyon kedvező volt. eltekintve a rendkívül nagy hidegtől (mely azonban nem akadályozta, hogy a nők mindkét napon tanui legyenek e nemcsak a vadászatra, de a nézőkre is élvezetes vadászatnak.) Mindkét napon Novák Dániel és Such János kincstári haszonbérlet ritka vendégszerető házában barátságos ebéd, vacsora várta az egész nap jól kifáradt vadászokat. Vacsora alatt aztán kiki elmondta, hány nyulat lőtt. — Egy figyelmes hallgató a hallottakat összegezte s ime csak 128 nyulat vallottak be, kevesebbet mint a mennyit összesen lőttek.

— **Megfagyott özek.** Kaposvár közelében a zseliczi erdőségek közt a mult zord időjárás alatt több özet találtak megfagyva. A nagyobb vadak ritkán voltak ennyi veszélynek kitéve, mint most; a fák rügyei, melyekkel táplálkoznak, még mindig jéggel vannak bevonva; továbbá a nagy hóra eső esvén, mely megfagyott, a vad lábát összebebezi az éles jég. Hibetóleg innét a vadak pusztulása. — Több községben a házakhoz bementek a nyulak éjjel, és a kertekben a káposzta-törzs és a szénás kazalok körül élődnek.

— **Siketfajd és nyirfajd meghonosítása.** Norvégiából siket- és nyirfajdot szándékoznak Szászországba, az államerdőkbe szállítani, meghonosítási célból. A szállításra egy Drezdából Norvégiába kiköltözött vadász vállalkozott, ki tavaly is 50 db. nyirfajdot szállított Bismarck herceg pagonyaiba, ugy a Plesz herceg siléziai erdőségeibe is, hol egy nagyobb csoport siketfajd szállítása szépen sikerült, Plesz herceg bölényt is szándékozik erdőségeiben meghonosítani.

— **A spanyol király vadászkastélya,** Pardo, hol Krisztina királynő néhány napig fog tartózkodni. V. Károly által építtetett. A kastély szépségéről sokat irnak most a külföldi lapok: A főkapun bemelve a látogató egy széles téren találja magát, mely körül oszlopok futnak, ezen nyugszik a tornyokkal megrakott első és egyetlen emelet. Krisztina királyné s anyjának számára pompás szobák vannak itt berendezve. A majordomus, Sesto herceg csodákat művel hogy a király vendégei lehető nagy kényelemben érezzék magukat. Leggyönyörűbb részletei az egész kastélynak a hasonlíthatlan kárpitfestmények; száma nézve 631, melyeken híven vannak utánozva a nevezetesebb spanyol és flamand festők művei. A mily szép maga Pardo, oly visszataszító környéke, melyet egy piszkos falu, egy-egy rozszant épület, néhány elhanyagolt kert képez a lassu Manzanares partján.

— **Hajtóvadászat a zuluföldön.** Több angol tiszt a zuluk földjén bevezett háború után hajtóvadászatot rendezett a Tugela folyó mentén elnyúló erdős helyeken. E csupán egy napig tartott vadászat, melynél 100 kaffer volt hajtásra alkalmazva, 25 szürke antilopot és egy szarvastehenet ejtettek el, továbbá 2 zerge-antilopot, 32 gyöntyűköt, 15 nyulat, 1 python-kigyót, melynek hossza 14 lábnyi volt s végre egy nagy páviánt.

— **Erdőégések Algirban.** Az ez évi augusztus hónapban Algirban történt erdőégésekről az algiri kormányzó nem rég közlé jelentését, a mely szerint a constantine-i tartományban augusztus 6-tól mult hó 28-ikáig 9032 hektar erdő pusztult el 431,891 frank értékig. Az Oran tartományban történt károk 400,000 frankra és az Algir köze-

lében történtek 200,000 frankra lettek becsülve. A károk azért oly tetemesek, mert az elégett erdőségek nagyobb része dugasznak való hasznos és értékes parafából állott.

— **Vadállatok Algirban.** A három tartományban, Algier, Constantine és Oranban 1873. jan- 1-től 1877. decz. 31-ig 16.542 vadállatot öltek meg; és pedig 53 him, 49 nőstény 9 fiatal orosziant, 575 párducz, 1072 hyenát, 14.784 sakált. Az erdőkben legdusabb tartományra, Constantinera a 111 oroszian közül 92, a többi Oranra esik; párducz Constantinera 400, Algierre 113, Oranra 62 esik; hyena Oranra 786, Algierre 208, Constantinera 78; sakál Algierre 7216, Oranra 6596, Constantinera 1042 esik.

— **Egy nőstény kutya mint macskaanya.** Siringhofenből a következő, szöru-l-szóra igaznak bizonyított esetről tudósítják a „Grazer Tagespost“-ot: Moser gyakorló orvos házában egy macska nemrég néhány kölyköt hozott a világra. A macskaanya csodálatos ellenszenvet tanusított egyik kicsinye iránt, ugy hogy azt rögtön a szülés után a többi közül kidobta és ezt, midőn a háziak ismét visszahelelyezték a többiek közé, újra megtette. A tulajdonosok ekkor az anyját eltaszított kis macskát egy nőstény kutyához tették, mely csak kevéssel ezelőtt kölykezett, és ime — a kutya barátságosan fogadta, megszojtatta és ugy bánt vele mint saját kölykeivel és az immár meglehetősen megnőtt bolondos kis macska tréfáit nemesak békén türi, de különösen lászik azokban gyönyörködni. Míg a fiatal macska, a ki egy csöpp macskatejet sem, csupán kutyatejet szopott, fogadott anyjával, a kutyával, a legnagyobb szeretet és barátság közt él, ugy látszik, egészen elfeledte származását, mert ha saját anyját meglátja, vagy más macskát lát, összegörbíti hátát és magát pozícióba helyezi, mint ezt különben a macskák a kutyákkal szemben szokták tenni.

— **Vadász-jegyek.** Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye területéről vadász-jegyekért októberben befolyt az állampénztárba 336 frt., az elmúlt nov. hóban pedig kivételet 33 db. vadászjegy, és pedig: I. oszt. 22 db. 12 frtjával, II. oszt. 1 db. 6 frtjával és III. oszt. 10 db. 5 frtjával s ezért összesen 290 frt. folyt be. A két hó bevétele 926 frt.

— **Eladó papagájok.** Az állatkertben ez év folytán egy papagáj-tenyésztőt rendezett be az igazgatóság, s egyelőre az apró új hollandi ugynevezett hullámos papagáj vagy szerelem-madarak (*Melopsittacus undulatus*) tenyésztésével tett kísérletet, a mely kitünően sikerült s hat pár tenyész egyed után eddig körülbelül 15—20 pár neveltetett föl. E kedvező körülményre különösen a közönség figyelmét is, miután a jól sikerült tenyésztés folytán áruk tetemesen leszállt azon valóban gyönyörű s a nők által különösen kedvelt disznadaraknak. — A helyben tenyésztett papagájok azon fontos előnnyel bírnak az importáltak felett, hogy teljesen acclimatizálva lévén, hosszabb életűek.

— **Jó szer a fagyás ellen.** Bekövetkezvén azon idő, midőn kézen-lábon a fagyási fájdalmak megújulnak, tapasztalás után ajánlhatjuk a petróleumot. Legjobb a fagyott részeket petróleumba mártott vászon rongyoeskákkal minden nap reggel beborítani s erre a harisnyát ráhuzni.

— **A fővárosi vadhuspiacsról.** A nagyobb vadászatokból, november havában piacunkra jött: Gróf Bombelles komáromi uradalmából 800 nyul, 506 fácány; Jankovics Elemér theresováci erdeiből 59 dämvad; — gróf Breuner zselizi uradalmából 1000 nyul, 600 fácány; az Eszterházy-féle cseklyeszi, tallói és szempezi pagonyokból 300 nyul, 800 fácány és 20 dämvad, a munkácsi, sárközujlaki és gácsi uradalmak számos serte- és szarvasvadat küldtek piacunkra; a munkácsi uradalomból ama három vaddisznó, melyeket a trónörökös elejtett, szintén a fővárosba került és a Pál-féle vaskereskedésben árusított el. Fogoly nagyon kevés volt, és az most is drága. Piacunkra Csehország küldi, és magának azokat jól megfizeteti. Fenyves eddig még kevés volt, ugyszintén kevés piacunkon a vízi

szárnyas is. Őz, szarvastehén, dám- és sertevad van elég, miután e vadfajok csak kis mennyiségben vitetnek kifelé. A vadak qualitását illetve megjegyezhetjük, hogy a nyulak idejekorán üresek, husatlanok, és két harmada most is csak alig félig megnőtt. A fácányok itt-ott a drága elegység miatt soványak. A rőt vad közönséges, a sertevad szabadon élve hizott; vadaskertekben tartottak rettenetesen soványak. Ritkaságok jöttek elő: két pompás reznek-tuzok Szabadka vidékéről, 3-4 közönséges tuzok. Egy tiszta fehér őz bak Ogulin vidékéről, néhány főhér fogoly. Egy ropant vaddisznó, melynek feje egyedül 27 kilót nyomott, és ritka szép és sér tetlen állapota miatt a nemzeti muzeum számára megvételre.

— E vaddisznó gróf

Károlyi Victor né számára érkezett a fővárosba. Piaczunk különben, minden ellenséges befolyások mellett is, még mindig el van látva mindenféle vaddal; és csak sajnálni lehet, hogy a helyi viszonyok nem engedik, hogy fővárosunk nem díszkedhetik oly vadvásárral, a milyen lehetne, ha a sok ha nem volna. De talán segít ezen majd ama mozgalom, mely a legujabb időben mérvadó körökben a főváros élmezését illetve, sokat ígérő sikerrel megindult.

— Egy angol ebtenyésztő, az ő sajátos keresztelési rendszere által az apportozó ebek oly faját nyerte, melyet Angliában a legjobbakkal közé számítanak. Ő egy Gordon settert nőstény rókakopóval párosított s ezek ivadékait spanyol juhászkutyával (mátn espagnol) párosította. A harmadik keresztelés egy-egy apport-ebbel (egy újfoundlandinak és juhászebnek a fiával) történt. Ezek az ebek a megsebesített vadat ép úgy megállítják, mint a rókaebek, a mellett rendkívül finom orruk van és igen jól apportozzák a vadat.

— Farkasok támadták meg Tóth János kis-lödi parasztagdát, a mint Gyepesről hazafelé kocsizott. A farkasok a lovakra vetették magukat, s már-már Tóth Jánost is lehúzták a szekérről, midőn szerencsére az erdőkerülő vetődött arra, s kettős fegyverével két farkast leterített. A többi elfutott.

* Egy alerdész, erdősegéd és erdőőrnöki minőség-

ben több évig működött fiatal emberalkalmazást keres. Az illető nős, kiszolgált huszártiszt és rendkívül erős testalkatú. Képzettségét igen jó bizonyítványokkal képes kimutatni. Ez ügyben való levelek Szlávik Nándor erdész úrhoz, Szabadkára czimzendők.

— Gyilkos szarvas. Bajorországban az auzingi erdőben szarvasvadászat volt a napokban, melyen Baecker tanár is részt vett. Egy kutyáktól üzött szarvas egyenesen Baecker felé rohant, agancsával a tanár nyakát átszurta, mire ez halva rogyott össze.

Képeinkhez.

Amerikai uti kaland. (62. lapon.)

Müller S. természet-tudós érdekes rajzaiból hozzuk e képet, mely azon válságos pillanatot ábrázolja, midőn Müllert az amerikai rengetegek és sivatagokon való utazása közben egy félvad bika üldözőbe veszi s egy nagy mélységen átugrani kényszeríti. — Veracruz környékén, írja

Müller, számtalan félvad bikát látott. Az ily bikák csak akkor veszélyesek, ha a csordától elmaradva, magányosan járnak. Ilyenkor a tenyésztők „lasso“-val fogják el a szilaj állatot és — mert különben nem lehet visszavezetni — a csordához vagy a vágóhidra.

Vaddisznóvadászat (a 64- és 65-ik lapon). Este ledni kezd. A kifáradt vadászok önelégülten lépkednek hazafelé gazdag zsákmányukkal. A vadász ebek egyike szomorúan sántikál, dereka át van kötve. Az agyarashoz nagyon közel járt s most egy időre harc képtelenné lett.

A vadász-sólyom (68. lapon) azon érdekes jelene tet mutatja, midőn a lég királya hatalmasan prédájára csap.

— Lovaglást tanítani és nyerges lovakat idomítani ajánlkozik egy képzett egyén, ki e szakismeretait hosszas katonai szolgálata közben a magasabb műlovglás és lóidomítás iskolájában nyerte. Bővebb tudósítást ad a „Vadász-ujság“ szerkesztősége.

A VADÁSZ-SÓLYOM.

LÖVÉS Z E T.

Czélbalövés szobafegyverekkel.

A külföldön annyira divatba jött Flobert puskák: és pisztolyok, szélpuskák és a legújabb angol légpisztolyok mindmegannyi kényelmes eszközök, a melyekkel a czélbalövés mesterségét télen át is gyakorolhatjuk.

Kártya, tekeasztal stb. helyett czélszerűbb, de talán mulatságosabb is volna a czélbalövés gyakorlása, a melyhez alkalmas helyet berendezni bármely vidéken is lehetne. Mindennek a kezdete nehéz, de azért alig van oly hely, hol az intelligentia között ne volna legalább egy—két oly derekabb vállalkozó és ügyes rendezésre alkalmas egyén, ki a kezdet nehézségeivel szívesen megküzd, ha tudatában van annak, hogy a kezdeményezést igénylő dolog érdekes, kivihető és közhasznú.

A czélbalövés elemei.

(Vége.)

Az állási gyakorlatok befejezését a mozgó tárgyra lövés képezi. E célra szabály szerint egy mozgó tárcsát használunk. A gyakorlatok sorrendje a következő:

1) A lassan mozgó czéltábla (tárcsa), hogy a lövésnek ideje legyen a ravasz elhuzására.

2) A mozgó tárcsa egy keresztültört sövény mögött, Az eleinte a lövész által adott jelre a nyílás mögött huzandó el és úgy intézendő, hogy a lövész már a jeladás előtt lövészkészen álljon. — Ennek azonban később el kell maradnia. A huzó utasítandó, hogy a jeladás után tetszés szerinti hosszú ideig szüneteljen; a lövésnek a czéltábla megjelenését fegyverrel a kezében kell bevárnia.

3) A mozgó tárcsa 3—4 keresztültört sövény mögött, melyek fokozatosan 50, 80, 120, 150 lépésnyi távolban vannak elhelyezve a löhelytől. A czéltáblák egy az elhuzók előtt ismeretes, de a lövész előtt ismeretlen, szabálytalan sorrend szerint egy adott jelre majd egy közelebbi, majd egy távolabbi nyílás mögött huzandók el, úgy hogy a nyílás a lövésnek a mozgó cél gyanánt szolgáljon. Csak ha már avontesövű puskával kifogástalan ügyességgel tud bánni, forduljon a lövész a sörétes puskához. Ekkor már nem okvetlen szükséges magát a mozdulatlan tárgyra való lövésben gyakorolnia, minthogy e fegyver a sörétnek nagyobb sik fölötti kiterjedése folytán nem kíván meg oly nagy pontosságot a czélzásban, mint a vontesövű puská. Ellenben a sörétes puská sikeres használata a vadászaton, mozgó tárgyra nagyobb gyakorlatot igényel, mivel a sörétes fegyverrel elejtendő kisvad csaknem mindig mozgás közben lövendő, még pedig oly mozgás közben, mely nem csak gyorsabb, hanem határozatlanabb és szabálytalanabb is, mint a nagyvadé.

A közönséges mozgó tárcsát ép úgy lehet a sörétes mint a vontesövű puskával való gyakorlatoknál alkalmazni. Helyébe kevésbé bonyolult körülmények közt inga-tárcsát is lehet alkalmazni, melynek lehetőleg hosszú ingarudja valamely fa magas ágaira akasztandó fel, vagy esőtárcsát, mely egy zsineggel egy függélyesen felállított rudra erősítve, azon le és föl mozgatható. Ha a lövész egyenesen és meghatározott irányban mozgó czélba lövésben ügyességre tett szert, akkor a tányéralaku fatárcsák a legjobb eszközt nyújtják a szabálytalanul mozgó testekre való czélzási gyakorlathoz; e czéltáblák úgy gurítandók a sima, egyenes talajon, hogy ivalakban, 5—6 lábnyira a lövés vonallal derékszöveget képezve, ugorjanak a talaj fölé. Használó jó gyakorlatul szolgál a fecskelövés folyó- vagy tó-

partokon, ha a lövész szabályul állítja fel magának, hogy minden lőtávolban elvonuló fecskére lő, akár kedvezően, akár kedvezőtlenül repüljön az.

A magasba feldobott kövekre, fadarabokra, vagy üvegcserepekre löni szintén igen jó gyakorlat, ha azok úgy dobatnak fel, hogy emelkedésük utolsó negyedében egy fa levelei közt eltűnnek. A szabadban feldobva, nem kell nagy ügyesség ahoz, hogy a feldobott tárgyakat megtaláljuk, ha a lövész az emelkedés utolsó pillanatait bevárja, melyekben a mozgás már igen lassu lesz, látszólag annál lassabb, minél közelebb emelkedik föl vagy esik le a tárgy a lövész-től, minél hegyesebb a czélzási és esési vonal közti szög. Azért a magasba felhajított tárgyakat megtalálni korántsem oly nehéz mint látszik.

A sörétes puskával való lövésnél azonban nemcsak találási ügyességre van szükség, itt még sokkal fontosabb mint a vontesövű puskánál, hogy az ember gyorsan lövészkész legyen. Erre a legjobb gyakorló tárgy az önmagunk által felhajított kövek. Gyakorlási sorrend: jobb kézzel hajítás, mialatt a fegyver felhuzva, majd felhuzatlanul a balkézben van; hajítás, mialatt a fegyver felhuzva, majd felhozatlanul a lövész előtt egy tuskón vagy a földön hever, vagy pedig a vállon függ; két kőnek egyszerre feldobása jobb és bal kézzel ugyanazon gyakorlati sorrendben. A mozgó, hajító, eső és ingó tárcsákat lehet erre használni, ha a mozgás kiinduló vagy fordulópontjai többé vagy kevésbé el vannak fűdve.

Az elsütés és a czélzott tárgy megtalálásának pillanata közt rövid időköz van, mely alatt a mozgó tárgy helyét változtatja; e helyváltoztatás annál nagyobb, minél messzebb van a czélzott tárgy, minél gyorsabb annak mozgása, minél tökéletesebb derékszöveget képez ez utóbbi az irányvonallal, minél tökéletlenebb az elsütési mechanizmus, minél kisebb a töltény lökereje. Tekintettel erre czélszerű a mozgó tárgyra lövésnél nem egyenesen ezekre, hanem a mozgás irányában valamivel eléjük czélozni.

Az irányvonallal derékszögű, vagy a derékszöveget megközelítő tovamozgásnál mindig a mozgási irányban, nagyobb tárgyaknál és lassabb tovamozgásnál a test előréseire, kisebb tárgyaknál és gyorsabb tovamozgásnál a test előrésein valamivel innen kell czélozni. A tárgy közeledésekor az irányvonal közelében vagy egészen abban, mindig a közeledőn innen kell czélozni, alája (alsó testrészek), ha a tárgy a lövész szemének látsíkja alatt, föléje, (felső testrészek), ha a tárgy a lövész szemének látsíkja felett mozog tova. A tárgy távolodásakor ellenben mindig a megtalálendő tárgyon túl kell czélozni.

Nagy czélzási ügyesség megszerzése élettelen tárgyra még épen nem biztosítja a czélzási ügyességet vadra, mert ez azonkívül még nyugodtságot, vagyis inkább önuralmat igényel. Tökéletes kedélynyugalmát a legjobb vadász sem őrizheti meg, ha lőtávolban van a vadtól. Ahol ez az eset, ott vége a vadászati kedvnek is; ott a vadászat mérsárlással fajult, mint a régi, beszüntetett nagy vadászatok, valamint a még ma is tulnyomó hajtónyulvadászatok alkalmával történni szokott. A dolog lényege azonban az, hogy a vadász nem engedí kedélyizgalmát uralomra jutni, s annak daczára czélszerűen cselekszik. E képesség megszerzésére nincs egyéb gyakorlat a vadászaton kívül, különösen gazdag vadállományu helyeken és ott is csak hosszabb gyakorlat eredménye.

HALÁSZAT ÉS HALTENYÉSZTÉS.

Haltenyésztés.

II.

Most jön már az, mire a balatoni halászok, általában a halkedvelők figyelmét különösen fölhívjuk, megemlítve, hogy az amerikai szaklap, honnan adatainkat merítjük, e kérdést teljesen tudományos alapon tárgyalja. Ki van számítva, hogy ezen halakra közül körülbelül kettő három jut el teljes érettségre. A természet mindemellett tulságosan bőkezű a víz lakóinak tenyésztésénél. Csak egyetlen tőkehal egy ivása, ha szabadon fejlődhetik s szaporodhatnak tovább, husz év alatt betöltené az összes tengeri világot. Lenne bár ez nagyítás, de ha fölemlítjük mint kétségtelen számadatot, hogy egy kilencz kilogrammos tőkehalnak négy millió nyolczszáz hetvenkétezer ikrája van s mindegyik ikrában ugyanazon tenyészkepeség rejlik, bátran helyt adhatunk a fentebbi állításnak. Azonban e tulságos szaporodás korlátozva van s a természet bőlesen gondoskodott arról, hogy mindennél meg legyen a kellő egyensúly. A szaporodás gátlásának eszközeit is a természettudomány derítette fel. Célunkhoz képest erről is kell említést tennünk, a mennyiben ugyan csak a természettudomány adja kezünkbe a biztos eszközöket, melyek segítségével a kedvelt halfajok eshetőleg kiveszésének elejét vehetjük. A mentő eszközt a tudomány megszerezte s hisszük, hogy a gyakorlati élet alkalmazásba veendi. A gyógyszer a haltenyésztésben előrehaladott Egyesült Államok ajánlják. Hogy a chinaiak a haltenyésztést gyakorlatilag értik, azon nem csodálkozhatunk, ha meggondoljuk, hogy a lakosság egy tizedének főtápszere a hal. Mesterségesen összegyűrt halikrák üzleti czikk gyanánt szerepelnek s vándorkereskedők hurezolják halastóról halastóra, hogy azok újból megnépesítsenek növényevő halakkal. A növényevő halak gyorsan nőnek s ha alkalmas növénytáplálékban részeltetnek, három hét alatt kellőleg meghízhatnak. A kicsiny lazac négy unciát is alig nyomott négy hónapos korában a sós tengervízben s mikor édes vízbe helyezték át, hol mint ikra jött létre, a másik pár hónap múlva már nyolcz fontot is nyomott. E roppant változást a tápszer bősége eszközölte.

A halak falánksága s gyorsan emésztő tehetsége a természet háztartásában lényegesen korlátozza azok tulszaporodását. Nemesak egymást, de saját fajuk gyöngé ikráit is fölfalják, sőt saját ikráikat is megkivánják, ha egy kissé megéheznek. Pisztrángokat halásztak ki, melyek saját ikráikat emésztették föl; a gyomorban, sértetlen állapotban maradt ikrák az ivási műveletnek vettétvén alá, szerencsésen kifejlődtek. De ha a halak a magok falánkságánál fogva törnek önnön fajuk ellen, mennyi, de mennyi ellenséggel kell még ezenkívül szembeszállaniok! Hány vízi rovar ólalkodik a partba mélyített ikrák ellen, mennyit elpusztít a torok szitakötő, a pozdorjanczok (tavaszi legyek) óriás tábora. De ha aztán egy-egy ikra mégis kisiklik körmeik s csápjai közül és eléri a fejlődés korszakát, a játék megváltozik s a halacska pusztítja ezeket. Mert az érintett rovarok bájjai ez idő alatt szárnyasokká lettek, természeti ösztönükről nem mondhatván le, a folyamok tükre fölött rajonganak s ezrével lesznek a leselkedő halak zsákmányai.

A lazacot hoztuk föl, mint a hal roppant szaporaságának egyik kiváló példányát, azonban az osztriga sem marad hátra, mert egy-egy osztrigának ivás idején 1.800.000 ikrája van, egy fél kilogrammnyi pisztráng ezernyel ikrát hoz elő, egy husz fontos csuka 40.000 ikrát mutathat elő, egy négyfontos süllőben 42.160 ikrát számítottak föl. Az új-yorki halászegylet a nagyobb halak táplálása végett 1874-ben mesterséges uton öt millió huszezer gardaikrát keltetett ki s a Hudson folyamban bocsátott szét, melyek

csakhamar óriási mérvben szaporodtak el, úgyhogy egy pár év múlva a már fogyatéknán lévő gardahal értéke jelentékenyen alábbszállott. A halász-egylet tiltakozást nyújtott be a kormánynál, hogy engedje meg, miszerint az ivás idején az ivásra kiszemelt partok felé ne engedessék meg a halászat. Sőt tovább mentek. Határozatilag kimondatni kérelmeztek, hogy a halászat általában szombaton estvétől hétfőn reggelig tilalmazva legyen, kérelmüket így indokolták: „A látszólagos halfogyatékn egyáltalában nem lesz a halvásár hátrányára, a halászokba is ez eljárás által nemessebb erkölcsi érzék ojtatik s a főfolyamokat e szabad idő alatt a már kész halak elérhetik. Az ivás táján halászni bírság alatt tilalmas. Connecticutban p. o. a szabad halászat szigoruan tilalmaztatik s a törvény életbeléptetése után két évre a haszonbérlok tizannyi mennyiséggel látták el a vásárt. A hal épen úgy megkivánja az ember részéről a kiméletet, mint a finom ízű vad s tenyésztése ugyancsak kifizeti magát. Amerikában megkísérlették, még pedig bámulatos sikerrel a garda-hal tenyésztését. — Mintegy négy éve körülbelül huszezer halikrát szállítottak Kaliforniába s az ottani folyamokban csodás uton szaporodnak; sőt ezrével kezdik tenyészteni az édesvízi tavakban is. Egyik tudományosan mivelt haltenyésztő, Livingstone Stome a kaliforniai lazaczt a közép s nyugoti államokban is meghonosította. 1873-ban lazacz-tenyészdejét Kalifornia Mc. Cloud folyam mellett az indiánok között állította föl, kik görbe szemmel néztek rá s kíséretére. Mindenképen el akarták onnan ijeszteni, de nem tudtak rajta kifogni, s utóljára is magára hagyták. Itt aztán föllállította az ivó-készülékdt egy pár hó alatt egy pár millió ikra gyűjteménnyel fölszerelve indult vissza, s a kifejlődött halakat aztán Yerseybe, Új-Yorkba, Michiganba, Otachba s több felé küldözgette el százával, ezrével, hogy a szabad vízre eresztessenek ki. Amerikában a mesterséges haltenyésztés naponta nagyobb elterjedésnek örvend s a mesterséges uton kikeltett ikráknak csakis huszonöt százaléka mehet veszendőbe. Azonban Green „a gyakorlati haltenyésztő“ czimű művében azt állítja, hogy tizezer pisztráng ikra közül csakis tiz maradt terméketlen. Két hét alatt tizenöt millió halacska törte szét a vékony burkot s megkezdte az élet-halál harczt.

Míg a pisztráng és lazacz mesterséges tenyésztésére ily kiváló gondot fordított a halászegylet, a többi halfaj sem lön elhanyagolva. A sügér ikrájához nem lehetvén könnyen hozzajutni, más módhoz nyultak. Három s négy év közt váltakozó sügéreket alkalmas vízzel megtöltött halbárkákba zártak el, hol tetemesen növekedtek. A víz s növény minősége jelentékeny befolyással van a haltenyésztésre. Egyik hal a tő, másik a folyam vizét kedveli, egyik egy, másik más növényt választ. Mindezt Green a „Gyakorlati haltenyésztő“ művében részletesen előadja, s most midőn — a mint tudomásunkra esett — hogy a halászok a miniszteriumhoz is folyamodtak, nem lenne czélszerűtlen a szaktudósoknak e mű utasításait áttanulmányozni, viszonyainkhoz alkalmazni.

A törvénynek védelme alá kell venni a halászatot. Ivás idején a halászat pénzbírság terhe alatt tilalmaztassék, ugyszintén megállapítandó a halászható hal sulya. A halak mérgezése, vagy bármiféle tilos és büns halászati mód szigoruan ellenőrzendő. Nem lehet elvitatni, hogy a zakatoló gőzhajók, vízi malmok nagyban gátolják a halak bator és szabad tenyésztését, de még ezen is lehetne segíteni, ha az ivásra használt helyek kijelöltetvén, ott malmot vagy vízművet nem építenének, általában, ha a halak útja az ivási hely felé szabadon hagyatnék. Azt hisszük, hogy ha ez intézkedések keresztül vitetnének s nemcsak a papíron maradnának, a halászat örvendetes jövőnek nézhetne

elébe. föltéve azonban azt is, hogy a haltenyésztők a tudomány vívmányait fogamatba venni nem késlekednek. Mi csak egyetmást, s hogy úgy szóljunk, szóvárványos utasításokat közlünk, a többi a szaktudósok, a gyakorlati halászok teendője, de hogy itt tenni, még pedig hamarosan kell tenni az intézkedéseket, nemcsak egyesek, de maga a kormány is belátta. Kívánatos is, hogy e fontos ügy halogatás által ne húzassék sokáig, mert a haltenyésztés nemzetgazdasági szempontból tekintve nem éppen az utolsó helyet foglalja el.

Szerkesztői üzenetek.

M. t. Gaál János urnak. A kérdéses halászati eszközöket itt megtekinteni már nem lehet, azonban arról részletes ismertetést, sőt ha lehet ábrákat is hoz lapunk. Kérünk halászati és haltenyésztési közleményeket. **Gonda B.** műegyetemi tanár urnak. Becses lapját fölemlítjük a jövő számban, melyből több ezer mutatóványt fogunk szétküldeni. **Több kérdésekre a jövő számban felelünk.**

Nyíltér.

Egy egészen új (még nem használt)
Henry Winchester ismétlő fegyver

500 drb. golyó tölténnyel 80 frtért eladó. Venni szándékozók a „Vadász ujság“ kiadó hivatalához fordulni kéretnek.

Eladó egy kávészinü telivér angol vizsla

a legerősebb szaglász és leghiresebb fajból való, 3 éves kan, ez évben másodsor volt mezőre vezetve; apja és anyja Angliából lett hozatva 1200 frtért. Bővebb tudósítást ad e lap kiadó hivatala.

Részvények!

a következő

Takarékpénztárak

néhány részvényeinek megvételével biztatom meg: u. m. Zala Egerszegi N. Kanizsa, (első és délzalai) Rohonc, Csabrendek, Kőszeg (első) Kis-Czell, Körmend, Szarvas, Orosháza, Zombor, Szabadka, T. Kanizsa, Cservenka, Pápa, Veszprém, Bonyhád, Szigetvár, Nyíregyháza, Nagy-Károly, S. A. Ujhely, Kalocsa, Kecskemét, Gödöllő, Czegléd, Székesfehérvár, Nagyvárad, Temesvár.

Eladni szándékozók szíveskedjenek az árakat (f. é. szelvényt beleértve) velem tudatni.
Egerszeghy Sándor
Budapest, V. főrdő-utca 4.

HIRDETÉSEK.

Uj kiállítás nagy választékban iparmű-tárgyakból KERTÉSZ TÓDORNÁL, Budapesten, Dorottya-utca 1.

Számos vevőimnek iránadául megemlítem, hogy 10 fontos csomagot a posta 33 krért bárhová szállít.
Tömör kristály-áru, ó-ézüst galvánképletés mű-tárgyak, Majolika, olajfa-mozaiik-különlegességek iróas-talókra Sorrentoból, márványtálak.
Márványasztalok öntött vaslábon, madártházak virágállvány-és aquariummal.
Karcsony-tárgyak: Tömör kristály-áru, ó-ézüst galvánképletés mű-tárgyak, Majolika, olajfa-mozaiik-különlegességek iróas-talókra Sorrentoból, márványtálak.
Karcsony-tárgyak: Tömör kristály-áru, ó-ézüst galvánképletés mű-tárgyak, Majolika, olajfa-mozaiik-különlegességek iróas-talókra Sorrentoból, márványtálak.
Karcsony-tárgyak: Tömör kristály-áru, ó-ézüst galvánképletés mű-tárgyak, Majolika, olajfa-mozaiik-különlegességek iróas-talókra Sorrentoból, márványtálak.

KERTÉSZ
Képes árjegyzék minden levélbeni megrendeléshez mellékeltek.
TÓDOR
Márványasztalok öntött vaslábon, madártházak virágállvány-és aquariummal.
KERTÉSZ
Budapest
Legjobbnek elismert Club-kocsolyák frt 1.50, valódi Halifax is 7 frt, gummi sár-czipők.
Belőtt vadász- és madárfegyver, lovagló-nyergek, berendezett utazó-táskák, vadász-csutorák, vadász-táskák.
Tömérdek esinos mutató-tárgyak alkalmi vétel folytán esekély árak által feltűnnek.

KERTÉSZ TÓDORNÁL, Budapesten, Dorottya-utca 1.
Idogenszerű különlegességek Japán-, China-, Marocco- és Algierből, melyek részint olcsóságuknál feltűnnek, p. o. 30 krtól kezdve.
A raktárakban minden egyes tárgy szabótárrakkal van megjelyezve.
TÓDOR
Dorottya-utca 1.
Uj társas-játékok, tombola-nyeremény-összeállítás 5 frttól 100 forintig.
Konyha-berendezések (minden gondolható szükségletnek), széjelkrakható thea-asztalok, uj amerikai házi szerszámok, fűtőszekes cikkek 1 frttől 100 frtig.
Nagyban és részletkénti eladás. Meg nem felelő bevásárlások készségegel visszavételnek.
Tréfás meglepetési tárgyak ajándékot azokba elrejtteni, Bonbonierek, csinos kosárák 30 krtól kezdve, egyes búvészeti cikkek, teljes személynyesztő készletek 1.50, 2, 3, 5 frt.
Az író-, játék-, női munka-, kávé-, ebédlő- és thea-asztalokhoz szükséges cikkek 1 frttől 100 frtig.

Kitünő ingszabásért nyert kitüntetések:

Londonban 1871. Bécsben 1873. Szegeden 1875.
Székesfehérváron 1879.
Párisban 1878. Ezüst-Érmek.

BRACHFELD F.

a „Jokey-Club“-hoz czimzett

férfi divat és fehérnemű raktára

Dorottya-utca 7. sz. a.

ajánlja ismert dus választékát ezikkeiben; p. o. valódi angol keztyűt mint Dent féle Chevette, Dogskin Kangaroo és többi hajtani való keztyűket, továbbá legujabb angol és francia nyakkendőket, harisnyákat, utóbbiakat selyemből, fil d'Ecosse- és pamutból, alsó-ingeket, nadrágokat, valódi angol esőköpenyeket és koesikázó-takarókat. Egyszersmind figyelemzeti a magas rangu és nagyérdemű vevőit, hogy az új ing és zsebkendő divatok már is megjelentek.

Frühwirth és Károlyi

papirkereskedése

Budapesten.

Fő-üzlet: V., n.-korona u. 10. Fiók-üzlet: V. Dorottya-u. 10.

ajánlja dus raktárát mindennemű

író- és rajzszerkekből, valamint bel- és külföldi**levélpapir és borítékokból**

saját készítményű legdivatosabb monogram és czimerrel.

Egy doboz = 50 fehér angol és 50 boríték divatos színes monogrammal frt. 1.25, 1.50, 2.—

Egy doboz = 50 színes bordás vagy sima levél és 50 boríték színes monogrammal 1.80.

Koronával 20 krral, arany, ezüst vagy színes bronz monogrammal 50 krral több.

Látogatójegyek kömettszeve vagy nyomtatva 100 drb 40 kr.-tól 1 frt 20 krig.*Üzleti és jegyzőkönyvek nagy választékban és legolcsóbb árakon.*

Levélbeli megrendelések utánvét mellett a leggyorsabban és legjutányosabban teljesítettek.

Vadász-fegyverek!

Lefauchaux vagy Lancaster rendszer, Chokebore fegyverek, angol vagy belga csövekkel. Express Riflek, czéllövész pisztolyok. Mindennemű Revolverek. Eredeti angol Lancaster töltények, Eley Brothers-től Londonban. Lefauchaux töltények és vadász-szerek. Bogárdus-féle tüveggyömb-dobó gépek. Sederl-féle világ szabadalmi Revolverek, mely minden lövés után kidobja a kilótt töltényt.

Kirner József-nél

m. k. udvari puskaművesnél

Budapesten.

Raktára:

Gyára:

IV. ker. Szervitator 4. sz. VII. ker. Király-utca 65. sz.

Raktár Bécsben:

Seenger Ferencz X. urnál

I. Seiler Gasse 4. sz.

KINCSEM

PRÜCKLER IGNÁZ BUDAPESTEN.
DÉPŐS**Pezsgőt (Champagner)**

francia mód szerint, tisztán természetes uton készítve, ajánl nagyban és kicsinyben

Prückler Ignác

Budapest, kecskeméti-utca 15. szám.

Ezenkívül kapható a legtöbb cseméje- és fűszerkereskedésben.

Halina csizmát utra és vadászatra

továbbá mindennemű férfi divatáru különlegességet ajánl a legjutányosabb áron

KARIKÁS LAJOS

Budapest, Dorottya-utca 3. sz.

Vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltetnek.

Huzás 1880-ik évi január 2-án

Hitel ígervények.

Főnyeremények 200.000 frt. o. é.

á 4½ frt és 50 kr. bélyeg; továbbá

Igervények bécsi sorsjegyekre

Főnyeremény 200.000 frt. o. é.

á 2 frt. és 50 kr. bélyeg, kaphatók

LUEFF M.

illatszerésznél

Budapest, vácsi utca 28. szám.

Van szerencsém a n. é. közönséget, kiválólag pedig a nagyon tisztelt vadászat kedvelőket értesíteni, hogy műhelyemben mindennemű golyó munkák mint eddig — is pontos elkészítésre jutányos ár mellett elvállaltatnak. Ugyszinte mindenféle, úgy a legujabb Lancaster fegyvereket minden sistema után olesón elkészíték.

Zoller Antal

Bndepeszt, II. kerület. fő-utca 108. sz.

